

@up

Περιοδική Έκδοση
Πανεπιστημίου Πατρών

3η περίοδος
τεύχος 12
Μάρτιος-Απρίλιος 2023

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

@UP: ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ-ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ

Κατερίνα Κωστίου - Γιάννης Παπαθεοδώρου (Τμήμα Φιλολογίας)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πάνος Αλεξόπουλος (Ιατρική Σχολή)

Μαρία Αργυροπούλου (Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού)

Σταύρος Καλαϊτζίδης (Τμήμα Γεωλογίας)

Χρυσή Καραπαναγιώτη (Τμήμα Χημείας-Σχολή Θετικών Επιστημών)

Κυριάκος Σγάρμπας (Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών)

Αρχόντω Τερζή (Τμήμα Λογοθεραπείας, ΣΕΑΥ)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Φιλίω Βογιαντζή (Μονάδα Οικονομικής & Διοικητικής Υποστήριξης Ε.Λ.Κ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών)

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

PENCILCASE

ΜΟΝΙΜΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Βασιλική Βαλιάνη (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Κώστας Βασιλόπουλος (Φοιτητής, Τμήμα Φυσικής)

Σταματία Καλλιβωκά (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Χαρά Λαγού (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Σταυρούλα Μακρή (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Αγγελική Ματράκα (Υποψ. Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας)

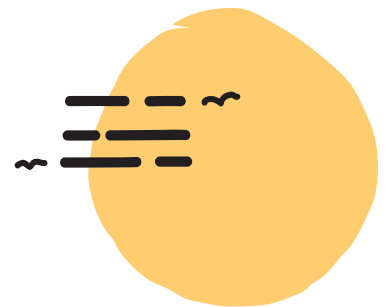
Βασιλική Παπούλια (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Ματίνα Παρασκευά (Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας)

Αντρέας Παρασκευόπουλος (Μεταπτ. φοιτητής, Τμήμα Φιλολογίας)

Άντα Σαμαρά (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Βενετία Σχοινά (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών)

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

Μαρία Αργυροπούλου, Μιχάλης Βασιλόπουλος, Κωνσταντίνος Γιωτόπουλος, Παναγιώτης Δημόπουλος, Σταματία Καλλιβωκά, Ουρανία Καταβούτα, Νίκος Κοτοπούλης, Αθανάσιος Κούτρας, Κατερίνα Κωστίου, Χαρά Λαγού, Σταυρούλα Μακρή, Θεόδωρος Μαρίνης, Δημήτρης Ματαράς, Αγγελική Ματράκα, Ιωάννης Νίκας, Δημήτρης Νικολακόπουλος, Γιάννης Παπαθεοδώρου, Αθηνά Παπαχρυσόστομου, Αντρέας Παρασκευόπουλος, Τίτος Πατρίκιος, Σπυριδούλα Πυρπύλη, Αρχόντω Τερζή

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Συντάκτες της ύλης

Upatras Photo Gallery

Pexels.com / Unsplash.com / rawpixel.com

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

newsletter@upatras.gr

Ενυπόγραφα άρθρα και συνεντεύξεις δεσμεύουν μόνον τους συντάκτες τους. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση οποιουδήποτε μέρους της ύλης του @Up, αρκεί να είναι ακριβής και να αναφέρεται η πηγή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

EDITORIAL

ΟΙ ΡΑΓΕΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ (4)

UP-ΟΥΕΙΣ

«ΕΜΕΙΣ» ΚΑΙ ΟΙ «ΑΛΛΟΙ» – ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΤΑΡΑΣ (6)

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ «ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΜΥΘΟΥ & ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ» – ΑΘΗΝΑ ΠΑΠΑΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ (10)

ΜΟΝΤΕΛΟ ΓΕΦΥΡΑΣ ΡΙΟΥ – ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ (ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ) ΑΠΟ ΖΥΜΑΡΙΚΑ (12)

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ «MUSEUM-NEXT» ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS+ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (13)

ΕΝΑ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΥ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ – ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΡΙΝΗΣ & ΑΡΧΟΝΤΩ ΤΕΡΖΗ (15)

ΕΡΕΥΝΑ ΚΟΙΝΟΥ: ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ – ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΠΥΡΙΠΛΗ (17)

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΛΚΕ – ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ (20)

UP-ΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

«ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ»: Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ – ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ (21)

UNIVERCITY

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ – ΤΙΤΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ (23)

ALUMNI

ΣΥΝΟΜΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΤΡΑ – ΟΥΡΑΝΙΑ ΚΑΤΑΒΟΥΤΑ (25)

ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ (ΠΡΟ)ΤΑΣΕΙΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: «ΘΕΛΩ ΠΟΛΥ ΝΑ ΨΑΞΩ, ΝΑ ΑΝΑΡΩΤΗΘΩ, ΝΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΩ, ΝΑ ΜΕΛΕΤΗΣΩ, ΝΑ ΤΑΛΑΙΠΩΡΗΘΩ, ΝΑ ΔΥΣΚΟΛΕΥΤΩ...» – ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΤΡΑΚΑ (27)

ΠΡΩΤΙΑ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΡΟΜΠΟΤΙΚΗΣ ΔΕΣΧΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ – ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΤΡΑΚΑ (28)

ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΕΣ-ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

BIBΛΙΟ

ROB J. HYNDMAN, GEORGE ATHANASOPOULOS, ΠΡΟΒΛΕΨΗ: ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ – ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΑΣ & ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΙΚΑΣ (31)

Η ΤΥΡΑΝΝΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ: ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ – ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗΣ (33)

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΗΜΩΝΙΕΣ: ΜΙΑ ΤΑΙΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ – ΧΑΡΑ ΔΑΓΟΥ (35)

ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΤΑΙΝΙΑ ΤΟΥ GUILIELMO DEL TORO, PINOCCHIO – ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΚΑΛΛΙΒΩΚΑ (36)

ΘΕΑΤΡΟ

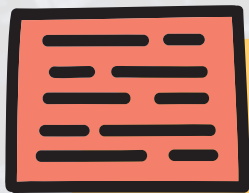
«ΜΕΛΟΥΣΑ»: ΜΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ «ΚΡΕΣΣΕΝΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΩΝ», ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΝΘΕΟΝ – ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΚΑΛΛΙΒΩΚΑ (37)

ΜΟΥΣΙΚΗ

20 ΧΡΟΝΙΑ UPFM: ΕΝΑΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ UP FM (38)

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

ΒΕΝΤΕΤΕΣ (39)

Editorial

ΟΙ ΡΑΓΕΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

«Αδελφοί, ου θέλω υμάς αγνοεῖν περί των κεκοιμημένων»
Νεκρώσιμος Ακολουθία

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΩΣΤΙΟΥ - ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Η πρόσφατη τραγωδία των Τεμπών, που συνοδεύτηκε από τη βαθιά οδύνη και την οργή των πολιτών, έφερε στο προσκήνιο ένα απίστευτο «κενό ασφάλειας». Σύμφωνα με ορισμένους, για αυτό το απειλητικό κενό «φταίει η κακιά η ώρα», ή, σύμφωνα με άλλους, «η κακιά η χώρα», ανάλογα με την οπτική γωνία μιας μάλλον εύκολης και αναγωγικής κριτικής για τη συγχρονική ή τη διαχρονική απόδοση των ευθυνών. Την ώρα, μάλιστα, που μιλάμε για την «Τέταρτη Τεχνολογική Επανάσταση» και για την τεχνητή νοημοσύνη, η συζήτηση συχνά διολισθαίνει στο «ανθρώπινο λάθος» κάποιου σταθμάρχη, ή στη «μοίρα» μιας χαλασμένης τηλεδιοίκησης στους σιδηροδρόμους. Πράγματι, απ' ό,τι φαίνεται, το ανθρώπινο λάθος υπάρχει· όπως υπάρχουν και θεσμικές παραλείψεις στη λειτουργία των σιδηροδρόμων. Για αυτό, άλλωστε, αναμένουμε από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές να αποδώσουν δίκαιες ποινές στα φυσικά πρόσωπα αλλά και στους θεσμούς, που εμπλέκονται στην πρόκληση του τραγικού δυστυχήματος. Το ανθρώπινο λάθος, ωστόσο, και η «κακιά η (χ)ώρα» δεν μπορεί να εξελίσσεται σε μια τακτική μετάθεσης ευθυνών για την έλλειψη ελέγχου στις υποδομές, στις μεταφορές και στις συγκοινωνίες, από τα αρμόδια υπουργεία.

Κανένας πολίτης δεν μπορεί να αγοράζει ένα εισιτήριο τρένου που, σε μερικά χιλιόμετρα, γίνεται ρουλέτα θανάτου. Δεν είναι δυνατόν, επομένως, να ακούγεται, και μάλιστα από επίσημα χείλη, ο προσβλητικός λόγος περί «θυσίας» των νέων ανθρώπων· μια «θυσία» που θα γίνει δήθεν «ευκαιρία» για να ολοκληρωθούν τα μεγάλα έργα στους σιδηροδρόμους. Και, αντίστροφα, δεν μπορεί η οργή και η οδύνη να τροφοδοτήσουν την αντιπολιτική και αντι-συστημική άποψη για μια γενικευμένη ευθύνη όλου του πολιτικού συστήματος. Αυτές οι επικίν-

δυνες γενικεύσεις και ο θυμικός απορριπτισμός οδηγεί είτε στην πολιτική παραίτηση είτε στις «ιδεολογίες της μισαλλοδοξίας». Και τα δύο, συνιστούν μεγάλη περιφρόνηση και ύβρη απέναντι στους νεκρούς. Αν κάπου, επομένως, πρέπει να επικεντρωθεί η συζήτηση της επόμενης μέρας δεν είναι στην «καταραμένη κοιλάδα των Τεμπών» αλλά στο πώς η πολιτεία μπορεί να εγγυηθεί την ελεύθερη και ασφαλή μετακίνηση ως δημόσιο αγαθό των πολιτών.

Από την άλλη μεριά, οι τηλεοπτικές εικόνες της φρίκης, οι διαρκείς αναμεταδόσεις με τα αφόρητα δημοσιογραφικά κλισέ, το «ζουμάρισμα» στις φωτογραφίες των χαμένων παιδιών και τα ρεπορτάζ για τις «ταυτοποιήσεις DNA» δημιούργησαν ένα μάλλον στρεβλό κλίμα συμπόνοιας, που δεν είχε καμία σχέση με το επιβεβλημένο πένθος και το θρήνο για τους, κατά κύριο λόγο, νέους ανθρώπους, που έχασαν τη ζωή τους. Το πρόβλημα το είχε θέσει η Σούζαν Σόνταγκ στο βιβλίο της, *Παρατηρώντας τον πόνο των Άλλων*, (μτφρ. Σεραφείμ Βελέντζας, Scripta, Αθήνα, 2003). Χρησιμοποιώντας παραδείγματα από την «εικονολογία της φρίκης», τις σκηνές από βίαιους θανάτους, τους βομβαρδισμούς και τα βασανιστήρια, τις μαζικές δολοφονίες και τις τρομοκρατικές πράξεις, η Σόνταγκ έθετε ένα καίριο ερώτημα γύρω από τη δύναμη της εικόνας και τον υπερ-πληθωρισμό της φρίκης. Μάς αφορά, εντέλει, ο πόνος των Άλλων ή τον προσπερνάμε βιαστικά, επειδή ήδη έχουμε εξοικειωθεί με την «κανονικοποίησή» του; Πώς μπορεί μια κοινωνία να πενήθει, όταν ο πόνος γίνεται εναλλασσόμενο θέαμα, σε ένα διαρκώς «έκτακτο δελτίο ειδήσεων», που βασίζεται στην εκβιαστική υπερχειρίση συναισθημάτων; Και, άραγε, πόση ωμότητα χωράει σε ένα «καθιστικό σαλόνι», που ξαφνικά πρέπει να γεμίσει με διαμελισμένα πτώματα και λιωμένα σίδερα, μόνο και μόνο επειδή «το αίμα πουλάει» - («if it bleads, it leads»); Η Σόνταγκ έχει ισχυρή άποψη γύρω από το θέμα. «Οι σπαραχτικές φωτογραφίες», λέει «δεν χάνουν αναπόφευκτα τη δύναμή τους να σοκάρουν. Δεν προσφέρουν όμως καμιά ιδιαίτερη βοήθεια όταν το ζήτημα είναι να καταλάβουμε. Οι αφηγήσεις μάς κάνουν και καταλαβαίνουμε. Οι φωτογραφίες κάνουν κάτι άλλο: μας στοιχειώνουν».

Κατά κάποιο τρόπο, το ερώτημα της Σόνταγκ επιστρέφει σε ένα κεντρικό ανθρωπολογικό ερώτημα γύρω από τον καταστατικό ρόλο του λόγου και τη δύναμη της εικόνας, ακόμη και μέσα στο θρήνο – ιδίως μέσα στο θρήνο. Η απάντηση δεν είναι εύκολη. Και η ίδια η Σόνταγκ, άλλωστε, έγινε όμηρος αυτής της φωτογραφικής «απαθανάτισης» του θανάτου της. Όταν αρρώστησε βαριά, στην περίοδο της νοσηλείας της φωτογραφήθηκε κατά την επιβίβαση της σε ένα αεροπλάνο μετά από μεταμόσχευση μυελού των οστών, φωτογραφήθηκε ανάμεσα σε νοσοκομειακά σωληνάκια και διαγνωστικές οθόνες, φωτογραφήθηκε, τέλος, μπροστά σε ένα γραφείο κηδειών της Νέας Υόρκης. Δεν χρειαζόμαστε, όμως, τη συνδρομή της θεωρίας για να πάρουμε θέση στο ερώτημα. Το γνωρίζουμε εμπειρικά. Ξεπροβोधίζουμε ανθρώπους με πολλά λόγια, αφηγήσεις, τραγούδια και μοιρολόγια. Όλα τα νεκροταφεία, όμως, είναι γεμάτα από φωτογραφίες νεκρών. Η υλική αναπαράσταση είναι κι αυτή μέρος της πένθιμης τελετουργίας. Στην «Κηδεία του Σαρπηδόνο», ο Καβάφης βάζει τα μέτρα και τα σταθμά της μνήμης του νεκρού: «Κ' έπειτα έμπειροι της πολιτείας εργάται, / και φημισμένοι δουλευταί της πέτρας / ήλθανε κ' έκαμαν το μνήμα και την στήλη».

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως θα ζήσουμε πολύ καιρό με το συναισθηματικό βάρος και το συλλογικό τραύμα, που εκπέμπουν οι στοιχειωμένες εικόνες από το Μάτι και από τα Τέμπη. Μέρος αυτής της διεργασίας του πένθους είναι και η έλλογη συζήτηση γύρω από το δικαίωμα των πολιτών στην ασφάλεια και στην ενημέρωση, αλλά και το συναισθηματικό μερίδιό μας στη μνήμη και στην ελπίδα. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να κρατήσουμε τους νεκρούς στη μνήμη μας. Ανάμεσα στα θύματα, για παράδειγμα, ήταν δώδεκα φοιτητές/φοιτήτριες του ΑΠΘ. Το συγκεκριμένο Πανεπιστήμιο έχει ήδη προτείνει τη θέσπιση δώδεκα κρατικών υποτροφιών, ισάριθμων με τα νέα παιδιά, που έχασαν τη ζωή τους στο τραγικό δυστύχημα των Τεμπών. Από τη στήλη αυτή, θα θέλαμε να ενώσουμε τη φωνή του περιοδικού μας για να ακουστεί το αίτημα του Ιδρύματος. Ξέρουμε, βέβαια, πως καμιά υποτροφία δεν θα φέρει πίσω τους νεκρούς φοιτητές. Αλλά, επιτέλους, ένας θεσμός μπορεί να λειτουργήσει κάπως πιο «προσωποποιημένα» για τα υπόλοιπα νέα παιδιά, που θρηνούν ανθρώπους της δικής τους γενιάς. Τουλάχιστον αυτές τις «ράγες» της μνήμης, το επόμενο Υπουργείο Παιδείας μπορεί να τις φτιάξει γρήγορα, χωρίς να περιμένει τότε θα αναλάβει υπηρεσία ο επόμενος σταθμάρχης.

Πολλές φορές, όλα αυτά τα χρόνια, έχω σκεφτεί και έχω συζητήσει με συναδέλφους και μη περί των πολλών και ιδιογενών προβλημάτων από τα οποία κατατρώχεται το ελληνικό πανεπιστήμιο. Στο πλαίσιο τέτοιων συζητήσεων έχω ακούσει πολλές και ομολογουμένως ενδιαφέρουσες απόψεις που εκφράζονται είτε δημοσίως είτε πιο πολύ κατ' ιδίαν και μπορώ να πω ότι εν πολλοίς τα κυριότερα προβλήματα εντοπίζονται αλλά δεν ιεραρχούνται· πάντα και πάντως οπωσδήποτε συμφωνούμε όλοι ότι τη μεγαλύτερη ευθύνη φέρουν «οι άλλοι». Φταίει η εκάστοτε κυβέρνηση –ιδιαιτέρως αν είναι των άλλων–, φταίει ο νόμος, φταίνει οι πρυτανικές αρχές, φταίνει οι φοιτητές, φταίει η κοινωνία, ακόμα κάποιοι θα σου πουν ότι φταίμε κι εμείς οι καθηγητές σε κάτι, εννοώντας πάντοτε ότι φταίνει «οι άλλοι» καθηγητές. Δεν θα ήθελα να παρεξηγηθώ, η προσωπική μου άποψη είναι επίσης ότι πράγματι όλοι όσοι προαναφέρθηκαν έχουν τα μερίδια ευθύνης που τους αναλογούν για το γεγονός ότι το ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο, παρ' όλες τις –αργές– προόδους που πράγματι έχει κάνει τις τελευταίες δεκαετίες, δεν βρίσκεται στο επίπεδο που όλοι θα θέλαμε και κυρίως στο επίπεδο που θεωρούμε ότι αξίζουν οι νέοι της πατρίδας μας.

Στεκόμαστε λοιπόν σαστισμένοι μπροστά στο πρωτοφανές για τη σύγχρονη ελληνική ιστορία, brain drain και φωνάζουμε φωτιά-φωτιά, αλλά πολύ λίγοι παίρνουν το κουβαδάκι που τους αναλογεί για να τη σβήσουν. Προφανώς και σ' αυτό οι κύριες ευθύνες είναι αλλού και θα έπρεπε προ πολλού να υπάρχει ένα εθνικό σχέδιο για την αντιμετώπιση του φαινομένου, αλλά τίποτε δεν είναι ποτέ εφικτό χωρίς τη συμβολή όλων των παραγόντων που επηρεάζουν το φαινόμενο, χωρίς δηλαδή και τη δική μας συμβολή.

Οι μηχανικοί ξέρουμε ότι στη βελτιστοποίηση μιας διεργασίας, μικρές αλλαγές των επιμέρους παραμέτρων που την επηρεάζουν, μπορούν υπό συνθήκες να οδηγήσουν σε θεαματικές αυξήσεις του συνολικού αποτελέσματος. Υπάρχουν λοιπόν μικρά πράγματα που όλοι έχουμε τη δυνατότητα και οφείλουμε να κάνουμε και τα οποία θα μπορούσαν ν' αλλάξουν τη σχέση των φοιτητών με το πανεπιστήμιο και με τις σπουδές τους.

Γιατί, ας το παραδεχτούμε, οι φοιτητές μας έρχονται στο πανεπιστήμιο εντελώς ανέτοιμοι, όχι μόνον ως επίπεδο γνώσεων, για να αντιμετωπίσουν το σχεδόν χαοτικό, ελευθεριακό μοντέλο φοίτησης και δεν έχουν δυστυχώς την απαραίτητη βοήθεια και καθοδήγηση που θα τους οδηγήσει ασφαλώς στην ουσιαστική και τυπική ολοκλήρωση των σπουδών τους σε ένα λογικό χρόνο. Τα μικρά πράγματα που μπορούμε να κάνουμε όλοι εμείς δεν χρειάζονται ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις και πολλά από αυτά γίνονται με ελάχιστα ή και καθόλου χρήματα. Θα αναφερθώ ενδεικτικά σε δυο μόνο τέτοια παραδείγματα, στη βελτίωση του μαθησιακού περιβάλλοντος και στην αναβάθμιση της αντιμετώπισης των φοιτητών από το «σύστημα».

Η θεωρία του broken window ξεκίνησε από εγκληματολόγους και αρχιτέκτονες –είναι καλό όλοι μας να ακού-
με τι έχουν να πουν άλλες επιστημονικές ειδικότητες που και που– και στηρίζεται στην παρατήρηση ότι αν σε
ένα κτήριο αφήσουμε ένα παράθυρο σπασμένο για λίγο καιρό, σύντομα θα πολλαπλασιαστούν τα σπασμένα
παράθυρα, η δε καταστροφή και απαξίωση θα επεκταθεί με διάφορους τρόπους στο υπόλοιπο κτήριο και στα
γειτονικά του. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι η εικόνα εγκατάλειψης που προκύπτει, θα φέρει επίσης μια
ψυχολογική επιβάρυνση στους χρήστες του χώρου και υπάρχουν μελέτες που τη συσχετίζουν με αύξηση παρα-
βατικών συμπεριφορών. Τώρα στη θέση του σπασμένου παράθυρου βάλτε ένα μουτζουρωμένο τοίχο, ένα βαν-
δαλισμένο παγκάκι ή θρανίο, μια υποβαθμισμένη αίθουσα διδασκαλίας και θα φτάσετε στην εικόνα που δυστυ-
χώς παρουσιάζουν πολλά ελληνικά πανεπιστήμια, μια ακόμη αποκλειστικά ελληνική μοναδικότητα. Προφανώς
δεν προτείνει κανείς εδώ μια πολιτική «μηδενικής ανοχής», την οποία δεν έχουμε ούτε τη διάθεση ούτε τα μέσα
να επιβάλουμε, αλλά μια πολιτική δραστηκής μείωσης της «εντροπίας» μέσω θετικών ενεργειών βελτίωσης του
μαθησιακού περιβάλλοντος. Ας δούμε το παράδειγμα του ‘σπασμένου παράθυρου’ ευρύτερα και από την ανάπο-
δη, δηλαδή θετικά. Ας σκεφτούμε, πόσα σημεία στην πανεπιστημιούπολη είναι σήμερα διαθέσιμα στους χιλιά-
δες φοιτητές μας για να καθίσουν, πόσα τραπέζια για να διαβάσουν, πόσοι μικροί χώροι για να μπορέσουν να
συνεργαστούν.

Όμως είναι φανερό ότι οι φοιτητές μας τέτοιους χώρους έχουν ανάγκη, έτσι μαθαίνουν σήμερα. Συναντιούνται
σε τέτοιους χώρους με μια κούπα καφέ και διαβάζουν, έχει γεμίσει η πόλη από δαύτους. Ο χώρος του Πανεπι-
στημίου πρέπει, όπως κι αυτοί οι χώροι, να προσελκύει και όχι να διώχνει, να προσκαλεί στη μάθηση και όχι
να λειτουργεί σαν μαυσωλείο. Πρέπει σε κάθε Τμήμα να υπάρχουν αναγνωστήρια, χώροι εργασίας και ξεκού-
ρασης για τους φοιτητές. Η διαδικασία της μάθησης πρέπει να ξεπεράσει τα όρια του αμφιθέατρου, ας μην ξε-
χνάμε ότι μιλάμε για εντελώς νέες γενιές με πολύ διαφορετικές ανάγκες και δυνατότητες.¹ Και όλα αυτά είναι
προτιμότερο να γίνουν από τα Τμήματα και όχι από τις κεντρικές υπηρεσίες, είναι καλύτερα και πιο βιώσιμα
αν τα κάνουμε «εμείς». Δεν χρειάζονται μεγάλα έξοδα, ενδιαφέρον χρειάζεται.

Προφανώς η διοίκηση του Πανεπιστημίου κάνει όσα περισσότερα μπορεί μέσα στο πλαίσιο ενός ανεπαρκούς
προϋπολογισμού, χρειάζεται και η συμβολή όλων μας. Επιτρέψτε μου ως παράδειγμα να φέρω τις προσπάθει-
ες που έκανε και κάνει το Τμήμα μου, ανεπαρκείς ίσως αλλά στη σωστή κατεύθυνση. Υπάρχουν τεράστια περι-
θώρια βελτίωσης στα περισσότερα Τμήματα και τα οφέλη από τέτοιες παρεμβάσεις ξεπερνούν κατά πολύ τη
βελτίωση της «εικόνας» και πάνε κατευθείαν στην ουσία των σχέσεων των φοιτητών με τη γνώση και το πανε-
πιστήμιο.

Το δεύτερο παράδειγμα αφορά στην αναβάθμιση της αντιμετώπισης των φοιτητών από όλους μας. Να ξεκα-
θαρίσω ότι δεν εννοώ βέβαια να δώσουμε ακόμη περισσότερες εξεταστικές περιόδους στους φοιτητές ή να υι-
οθετήσουμε ορισμένα από τα αιτήματα των φοιτητικών παρατάξεων που κατά τη γνώμη μου θα οδηγούσαν σε
ακόμη περισσότερη λιμνάζουσα φοίτηση. Όχι, πρέπει να υπάρχουν κανόνες που να ακολουθούν, όσο το επιτρέ-
πει η νομοθεσία, τα διεθνή πρότυπα. Κανόνες αυστηροί, δίκαιοι και εφαρμόσιμοι.

Υπάρχουν όμως μια σειρά από αιτήματα που δεν έχω δει ποτέ στις λίστες των φοιτητικών συλλόγων κι όμως
απασχολούν, τολμώ να πω βασανίζουν, την πλειονότητα των φοιτητών. Είναι τα ‘σπασμένα παράθυρα’ του συ-
στήματός μας κι αυτά που θα αναφέρω παρακάτω δεν είναι καθόλου τα μοναδικά, είναι απλώς ενδεικτικά μιας
κατάστασης.

Γιατί τα ωρολόγια προγράμματα πολλών τμημάτων δεν λαμβάνουν ποτέ υπόψη τις ανάγκες των φοιτητών;
Πότε θα φάνε, πότε θα ξεκουραστούν, πότε θα διαβάσουν, που θα τα κάνουν όλα αυτά; Γιατί πολλοί καθηγητές
δεν σέβονται τα διαλείμματα; Γιατί τα προγράμματα των εξετάσεων σε κάποια τμήματα ανακοινώνονται την
τελευταία στιγμή και δεν λαμβάνουν υπόψη τη σχετική δυσκολία των μαθημάτων; Κανονικά θα έπρεπε να είναι
γνωστά σχεδόν από την αρχή του εξαμήνου, δεν γίνεται να ζητάμε από τους φοιτητές να είναι συνεπείς κι εμείς
να μην τους δίνουμε το παράδειγμα. Πώς γίνεται να υπάρχουν κάποιες φορές την ίδια ημέρα εξετάσεις δυο μα-
θημάτων, του ιδίου εξαμήνου; Δεν θα έπρεπε να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η άποψη των φοιτητών για αυτά τα
προγράμματα; Εντάξει εκπροσώπους των φοιτητών δεν έχουμε δυστυχώς, αλλά σήμερα έχουμε ηλεκτρονικά
μέσα και θα μπορούσαμε να ρωτήσουμε τους ίδιους τους φοιτητές.

1. <https://www.educause.edu/research-and-publications/books/educating-net-generation/learning-spaces>

Ας πάμε στις ίδιες τις εξετάσεις. Αν κάποιος φοιτητής αισθάνεται αδικημένος, δικαίως ή αδικώς, που ακριβώς μπορεί να απευθυνθεί; Στον καθηγητή θα απαντήσουν πολλοί έχοντας ίσως υπόψη τη διάταξη του εσωτερικού κανονισμού του 2004 που φαίνεται στην εικόνα (άρθρο 51§3).

διάστημα είκοσι ημερών από την εξέταση. Παράλληλα ο διδάσκων, ταυτόχρονα με την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων, υποχρεούται να ορίσει ειδικό ωράριο, κατά το οποίο μπορούν να επισκεφθούν αυτόν φοιτητές για απορίες και ερωτήσεις επί των γραπτών. Ο διδάσκων παρέχει κατά την κρίση του γραπτές ή προφορικές επεξηγήσεις για την ορθή επίλυση των θεμάτων. Τέλος ο διδάσκων με

Όμως, διορθώστε με παρακαλώ αν κάνω λάθος, η διάταξη αυτή έχει απαλειφθεί στον νέο εσωτερικό κανονισμό του 2019 και δυστυχώς – πολύ κακώς – δεν υπάρχει τίποτε στο σχετικό άρθρο 20§Α. Φυσικά, οι περισσότεροι συνάδελφοι διατηρούν ιδία πρωτοβουλία ή από άγνοια την πολύ καλή πρακτική που συνήθως λύνει το 99% των προβλημάτων. Ας κάνουμε όμως την απίθανη υπόθεση ότι υπάρχει έστω ένας (1) φοιτητής ο οποίος πράγματι αδικείται και δεν βρίσκει άκρη με τον καθηγητή του. Θα συμφωνήσετε φαντάζομαι μαζί μου ότι είναι αρκετό να υπάρχει ένας αδικούμενος για να μην είναι αποδεκτό. Που μπορεί όμως να απευθυνθεί; Στον σύμβουλο σπουδών, στον Πρόεδρο, στον Πρόεδρο της ΟΜΕΑ, στον Συνήγορο του φοιτητή, στον Κοσμήτορα, στον Πρύτανη; Και τι δυνατότητες έχουν όλοι αυτοί να παρέμβουν;

Δυστυχώς πολλοί συνάδελφοι εδώ συγχέουν τη βαθμολόγηση των γραπτών με την ακαδημαϊκή ελευθερία, όταν στις περισσότερες χώρες υπάρχουν πολλαπλοί μηχανισμοί ελέγχου του επιπέδου των θεμάτων, ανεξάρτητοι εξεταστές και μηχανισμοί ενστάσεων που λύνουν οποιοδήποτε πρόβλημα ². Αντ' αυτών τι έχουμε εμείς εδώ; Τη μνημειώδη διάταξη του άρθρου 18§5:

«Αν ένας/μία φοιτητής/ρια αποτύχει περισσότερες από τρεις (3) φορές σε ένα μάθημα με βαθμούς μεγαλύτερους του ένα (1) και διαφορετικούς μεταξύ τους, δύναται με αίτησή του, και απόφαση του/της Κοσμήτορα, να εξεταστεί από τριμελή επιτροπή καθηγητών της οικείας Σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον/την Κοσμήτορα.»

Λέμε λοιπόν στους φοιτητές ότι πρέπει να αποτύχουν τρεις φορές για να μπορέσουν να ζητήσουν εξέταση από επιτροπή και μάλιστα να φροντίσουν να μην έχουν πάρει τρεις φορές τέσσερα (4) ας πούμε; Πάσχει από τόσες πολλές πλευρές που δεν θα το σχολιάσω περαιτέρω. Ένα κανονικό σύστημα ενστάσεων όπου ο φοιτητής θα έπρεπε να εξηγήσει γραπτώς σε μια επιτροπή γιατί θεωρεί ότι αδικείται και ο καθηγητής θα μπορούσε να απαντήσει επίσης γραπτώς γιατί αυτό είναι λάθος, θα έλυνε το πρόβλημα των ελαχίστων που θα προσέφευγαν, με δίκαιο και διαφανή τρόπο.

Είναι καιρός – προ πολλού – να κάνουμε θαρραλέα βήματα μπροστά. Θέλουμε τους φοιτητές – την πλειονότητα – μαζί μας, έχουμε κοινό στόχο. Αποτελούν τον λόγο για τον οποίο βρισκόμαστε εδώ. Για την ακρίβεια μόνο έτσι, μόνο με τους φοιτητές, μπορούμε να πετύχουμε.

Θα μπορούσα βέβαια να συνεχίσω με πολύ σοβαρότερα προβλήματα, που αφορούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και έχουν να κάνουν με λίγους θέλω να πιστεύω συναδέλφους και τα οποία εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των οργάνων, αλλά σταματώ εδώ από σεβασμό προς αυτά και προς το έντυπο που με φιλοξενεί.

Θα τελειώσω ετούτη την προσωπική κατάθεση με την άποψη ενός φοιτητή. Συνηθίζω να ρωτάω τους φοιτητές μας ποιο είναι το ένα πράγμα που πιστεύουν ότι λείπει από το Πανεπιστήμιο και θα το άλλαζε, προς το καλύτερο εννοείται. Ένας φοιτητής λοιπόν μου απάντησε: το όραμα. Θα συμπληρώσω, δεν φτάνει το όραμα ενός, ας πούμε του Πρύτανη, χωρίς την ενεργοποίηση και την στήριξη της πλειονότητας, αν δεν αναλάβουμε ευθύνες «εμείς» δεν θα γίνουν πολλά.

Ερωτηματολόγιο για το Περιοδικό @up

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ, ΑΝΩΝΥΜΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟ ΕΧΕΙ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ.

Ποια είναι η ιδιότητά σας;

- Φοιτητής/τρια Πανεπιστημίου Πατρών
- Μέλος εκπαιδευτικού ή ερευνητικού προσωπικού Πανεπιστημίου Πατρών
- Εργαζόμενος/η στο Πανεπιστήμιο Πατρών με άλλη ιδιότητα
- Δεν ανήκω στο Πανεπιστήμιο Πατρών
- Other:

Με άριστα το 10, πόσο ικανοποιημένοι είστε από το περιεχόμενο και την ποιότητα του περιοδικού @up;

Τί σας αρέσει στο περιοδικό @up;

Τί ΔΕΝ σας αρέσει στο περιοδικό @up και θα θέλατε να διορθωθεί;

Χώρος Ελεύθερου Σχολιασμού. Γράψτε τυχόν προτάσεις ή παρατηρήσεις σας που δεν καλύφθηκαν από τις προηγούμενες ερωτήσεις και ό,τι άλλο θέλετε.

ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΤΕ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΣΥΝΔΕΣΜΟ:
<https://forms.gle/vitkayJAyjFc6bCT8>

Το περιοδικό **Up**
σας εύχεται **Καλή Ανάσταση**
και σας θυμίζει ότι απευθύνεται σε
και γράφεται από
όλη την πανεπιστημιακή κοινότητα.

Περιμένουμε τη συνεργασία σας,
τις προτάσεις σας, τις παρατηρήσεις σας
στο email
newsletter@upatras.gr

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ «ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΜΥΘΟΥ & ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ»

από τη

της Πανεπιστημιακής
Κοινότητας

ΑΘΗΝΑ ΠΑΠΑΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ ΜΥΘΟΥ & ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Το «Εργαστήριο Μελέτης Μύθου & Θρησκείας στην Ελληνική & Ρωμαϊκή Αρχαιότητα» (<http://mythandreligion.upatras.gr/>) ιδρύθηκε το 2004, με πρωτοβουλία του Καθηγητή Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας Μενέλαου Χριστόπουλου. Πρόκειται στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών και στελεχώνεται από μέλη ΔΕΠ της κλασικής ειδίκευσης του ίδιου Τμήματος. Στόχος του Εργαστηρίου είναι η παραγωγή και προαγωγή συστηματικής έρευνας γύρω από τον μύθο και τη θρησκεία στον ελληνорωμαϊκό κόσμο μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, που απευθύνονται τόσο στον φοιτητικό πληθυσμό όσο και στην ευρύτερη επιστημονική κοινότητα.

Ο στόχος αυτός ήδη πραγματώνεται, καθώς στη σχεδόν εικοσαετή πορεία του το Εργαστήριο έχει αναπτύξει εντυπωσιακά εκτενή και πολυσχιδή δράση. Πρωτίστως ξεχωρίζουν τα έξι Διεθνή Συνέδρια που έχει διοργανώσει κατά τα έτη 2007, 2009, 2015, 2016, 2019, και 2022. Στα Συνέδρια αυτά δόθηκε βήμα τόσο σε καταξιωμένους μελετητές εγνωσμένου κύρους όσο και σε νεαρούς ερευνητές, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, να παρουσιάσουν την έρευνά τους σε ένα περιβάλλον φιλικού και γόνιμου επιστημονικού διαλόγου. Οι θεματικές των Συνεδρίων αυτών αποκαλύπτουν το εύρος της επιστημονικής ματιάς που υιοθετεί το Εργαστήριο: από τις αρχέγονες έννοιες του φωτός και του σκότους με φόντο το θρησκευτικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι (2007), στη διακειμενική ανάγνωση του σωζόμενου υλικού από τον επικό κύκλο (2009), στο εννοιολογικό δίπτυχο του χωροχρόνου με τις συναφείς μυθολογικές και θρησκευτικές εκφάνσεις και προεκτάσεις του (2015), σε μια εξαντλητική επανεξέταση του λογοτεχνικού είδους του σατυρικού δράματος (2016), στις ενίοτε αλληλοσυμπληρούμενες και ενίοτε αλληλοαποκλειόμενες σφαίρες του μύθου και της ιστορίας (2019), μέχρι τη διείσδυση στις άβυσσους περιοχές των μυστηρίων και των μυστικιστικών τελετουργιών (2022).

Από τα έξι αυτά Συνέδρια έχουν προκύψει –κατόπιν διπλά τυφλής ομότιμης κρίσης– πέντε συλλογικοί τόμοι, οι οποίοι έχουν δημοσιευθεί σε έγκριτους εκδοτικούς οίκους (ο έκτος τόμος αναμένεται να κυκλοφορήσει το προσεχές καλοκαίρι).

Εκτός από τα Συνέδρια, το Εργαστήριο διοργανώνει και πολλές άλλες εκδηλώσεις, όπως διαλέξεις, σεμινάρια, ακόμα και τηλεδιασκέψεις σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Ohio. Μάλιστα, κατά την πρόσφατη περίοδο της πανδημίας και την αναστολή των διά ζώσης εκπαιδευτικών δράσεων, το Εργαστήριο πέτυχε να διατηρήσει επαφή και επικοινωνία με τη φοιτητική και την πανεπιστημιακή κοινότητα, μέσα από ένα διαδικτυακό Colloquium με επτά διαλέξεις, οι οποίες κάλυψαν το χρονικό διάστημα από τον Δεκέμβριο του 2020 μέχρι τον Μάιο του 2021.

Στην ιστοσελίδα του Εργαστηρίου φιλοξενείται επίσης, σε καθεστώς ελεύθερης πρόσβασης, το λεξικό κλασικής μυθολογίας της Ομότιμης Καθηγήτριας Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου της Ουαλίας Rosemary Wright (<http://mythandreligion.upatras.gr/english/m-r-wright-a-dictionary-of-classical-mythology/>).

Επιπρόσθετα, το Εργαστήριο διατηρεί τη δική του ηλεκτρονική περιοδική έκδοση, την *Electra* (<http://electra.lis.upatras.gr>), στην οποία η πρόσβαση είναι ελεύθερη. Η *Electra* εκδίδει θεματικά τεύχη, κατόπιν ανοιχτής πρόσκλησης και διπλά τυφλής ομότιμης κρίσης. Μέχρι σήμερα έχουν αναρτηθεί στην πλατφόρμα της *Electra* πέντε τεύχη (με την τεχνολογική υποστήριξη της Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών), που πραγματεύονται τους Ατρείδες (2011), τον Διόνυσο (2012), τον Ηρακλή (2014), την απιστία στην αρχαία μυθολογία (2018) και τον Ασκληπιό (2020).

Λεπτομερείς πληροφορίες για όλες τις δράσεις, τις εκδόσεις και τις πάσης φύσεως εκδηλώσεις του Εργαστηρίου βρίσκονται αναρτημένες στη δίγλωσση ιστοσελίδα μας: <http://mythandreligion.upatras.gr/>. Τα δε τελευταία νέα αναρτώνται και στη σελίδα του Εργαστηρίου στο Facebook: <https://www.facebook.com/mythrel.upatras>.

Τον προσεχή Ιούνιο το Εργαστήριο διοργανώνει ένα ακόμη Διεθνές Συνέδριο, αυτή τη φορά για να τιμήσει τον ιδρυτή του, Καθηγητή Μενέλαο Χριστόπουλο, ο οποίος αφυπηρετεί. Το Συνέδριο αυτό, το οποίο τελεί υπό την αιγίδα και απολαύει της οικονομικής αρωγής του Πανεπιστημίου Πατρών και της στήριξης του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Harvard, θα λάβει χώρα στο Συνεδριακό & Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου μας, από τη Δευτέρα 26 μέχρι την Παρασκευή 30 Ιουνίου (<http://christopoulos2023.upatras.gr/>). Θα χαρούμε να σας υποδεχθούμε εκεί!

International Conference in Honour of Professor Menelaos Christopoulos

<http://christopoulos2023.upatras.gr>

26th - 30th June 2023

University of Patras
Conference & Cultural Center,
Room I 10

under the aegis of University of Patras

organized by the "Center for the Study of
Myth & Religion in Greek & Roman
Antiquity"
<http://mythandreligion.upatras.gr>
(Department of Philology)

The Organizers

Athina Papachrysostomou
Associate Professor of Ancient Greek
Literature (University of Patras)
Director of the Center for the Study of Myth &
Religion in Greek & Roman Antiquity

Andreas Antonopoulos
Assistant Professor of Ancient Greek Literature (University of Ioannina)

Yiorgis Charitatos, PhD Candidate (University of Patras)
Alexandros-Fotios Mitsis, PhD Candidate (University of Patras)
Panagiota Taktikou, PhD Candidate (University of Patras)
Fay Papadimitriou, BA, MA Classics (University of Patras)

The Conference is primarily funded by the University
of Patras and additionally supported by the Center
for Hellenic Studies in Greece Harvard University

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Center for Hellenic Studies in Greece
Harvard University

ΜΟΝΤΕΛΟ ΓΕΦΥΡΑΣ ΡΙΟΥ - ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ (ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ) ΑΠΟ ΖΥΜΑΡΙΚΑ

Δύο δευτεροετείς φοιτητές του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών, ο Σωτήρης Πεννιάς και ο Γιώργος Πολίτης, ανέλαβαν την πρωτοβουλία σχεδιασμού και κατασκευής μοντέλου της Γέφυρας Ρίου - Αντιρρίου (Χαρίλαος Τρικούπης) από ζυμαρικά, υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση του Εντεταλμένου Διδάσκοντα Δρ. Σωτηρίου Δέμη.

Αφορμή αποτέλεσε η συμμετοχή τους στον 1ο Διαγωνισμό Κατασκευής Γέφυρας από Ζυμαρικά Τύπου Spaghetti, στο πλαίσιο του μαθήματος «Μηχανικής των Υλικών» του καθηγητή και προέδρου του τμήματος κ. Αθανάσιου Τριανταφύλλου, όπου και διακρίθηκαν.

Λίγους μήνες αργότερα, μετά από 270 ώρες κατασκευής, το μοντέλο της γέφυρας διαστάσεων μήκους 2μ., πλάτους 30 εκ., ύψους 40 εκ. και βάρους 25 κιλών, κοσμεί, σε ειδική προθήκη, την κεντρική είσοδο του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών. Αξίζει να σημειωθεί ότι το έκθεμα συνοδεύεται από επεξηγηματικό εγχειρίδιο, καθώς και από ιδιοκατασκευές προκειμένου να εκτιμηθούν συγκεκριμένες μηχανικές ιδιότητες των ζυμαρικών τύπου spaghetti. Τέλος, στην προσπάθεια αυτή βοήθησαν, με την ευγενή χορηγία τους, οι ΜΑΚΒΕΛ, Ανδρικόπουλος Α.Ε.Β.Ε., ΠΕΝΝΙΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ηλεκτρολογικές Εγκαταστάσεις και το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ MUSEUM – NEXT ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS+

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Το Πανεπιστήμιο Πατρών με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, κ. Κωνσταντίνο Γιωτόπουλο, συμμετέχει ως εταίρος στο Ευρωπαϊκό Έργο ERASMUS+ “MUSEUM-NEXT: Stimulating digitization at small and medium-sized museums through the enhancement of the Digital Curator”.

Το έργο MUSEUM-NEXT έχει ως πρωταρχικό στόχο την υποστήριξη των μικρών και μεσαίων Μουσείων στη μετάβαση προς την ψηφιακή εποχή, η οποία αναδείχθηκε ως συνέπεια της πανδημίας Covid-19. Τα μουσεία και οι χώροι πολιτισμού αντιμετώπισαν πράγματι μεγάλες προκλήσεις τα τελευταία δύο χρόνια, αφού ήταν κλειστά για παρατεταμένες περιόδους ή με πολύ μειωμένη πρόσβαση, προκειμένου να τηρηθούν τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης. Αυτή η αδυναμία απόκτησης επαφής με την πολιτιστική κληρονομιά έχει ως εκ τούτου οδηγήσει σε αυξανόμενες προσπάθειες μεταφοράς πολιτιστικών εμπειριών, προϊόντων και υπηρεσιών σε διαδικτυακή μορφή.

Κύριο ερέθισμα για το έργο MUSEUM-NEXT είναι η ανάγκη υποστήριξης των μικρών και μεσαίων μουσείων στη μετάβαση προς μια ψηφιακή εποχή, που επιδεινώθηκε από την πανδημία Covid-19. Τα μουσεία, μαζί με επιχειρήσεις από ολόκληρο τον Πολιτιστικό και Δημιουργικό Τομέα, θα πρέπει να ανασυγκροτηθούν για να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις μιας εποχής μετά τον Covid. Ωστόσο, συχνά το προσωπικό δε διαθέτει τις δεξιότητες για αυτή τη μετάβαση.

Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου MUSEUM-NEXT, η ομάδα έργου του Πανεπιστημίου Πατρών διοργάνωσε πενθήμερο transnational training workshop από τις 07 ως τις 11 Νοεμβρίου 2022 στο Θέατρο Λιθογραφείο με παράλληλα workshops στο Πανεπιστήμιο Πατρών, καθώς και επισκέψεις στα σημαντικά μουσεία της Πάτρας. Το αντικείμενο αυτού του διεθνούς εργαστηρίου ήταν η αναβάθμιση ικανοτήτων και δεξιοτήτων (upskilling) επαγγελματιών του τομέα της μουσειακής επιμέλειας και της αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς στη μετάβαση προς την ψηφιακή εποχή.

Στο workshop αυτό συμμετείχαν εκπρόσωποι των φορέων – εταίρων του έργου, που εκτός από το Πανεπιστήμιο Πατρών είναι το Ίδρυμα Πολιτισμού της Περιφέρειας Marche, ως Επικεφαλής εταίρος – Ιταλία που εκπροσωπεί τα μουσεία της Περιφέρειας Marche στην Ιταλία, το Επαρχιακό Συμβούλιο της περιοχής Alicante – Ισπανία που εκπροσωπεί τα μουσεία του Δήμου Alicante στην Ισπανία και κυρίως το Μουσείο Καλών Τεχνών του Δήμου Αλικάντε (Mubag), που συμμετέχει σε όλες τις δράσεις του έργου, το Πολυτεχνείο Marche (Universita Politecnica Delle Marche) – Ιταλία και το Εθνικό Μουσείο Zadar (Narodni Musej Zadar) – Κροατία, Inercia Digital – Ισπανία.

Κατά τη διάρκεια του 5ήμερου workshop, οι συμμετέχοντες - μέλη και εμπειρογνώμονες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τις επαγγελματικές δεξιότητες που απαιτούνται, ώστε να ενεργούν ως Digital Curators, μαθαίνοντας ομαδικά, ανταλλάσσοντας πρακτικές και εμπειρίες, προκειμένου να δημιουργηθούν και να διαδοθούν επιτυχημένες στρατηγικές που κάθε φορέας θα μπορούσε να προσαρμόσει στις δικές του ανάγκες.

Τα θέματα που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του workshop είναι: Design thinking και η σημασία του για τα μουσεία, audience development, δεξιότητες δικτύωσης, ψηφιακές ευκαιρίες για πολιτιστική κληρονομιά και μουσεία, προηγμένη 3D ψηφιοποίηση και εικονικές εμπειρίες με εικονική περιήγηση, VR και AR, εικόνες gigapixel, εφαρμογή γεωγραφικού εντοπισμού για κινητά και gamification για την πολιτιστική κληρονομιά, digital marketing για μουσεία.

Κατά τη διάρκεια του workshop παρουσιάστηκαν ενδιαφέρουσες μελέτες περίπτωσης, ενώ, παράλληλα, οι συμμετέχοντες είχαν επίσης την ευκαιρία να επισκεφθούν σημαντικά μουσεία της Πάτρας, όπως το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών, το Μουσείο Επιστήμης και Τεχνολογίας και το Βοτανικό και Ζωολογικό Μουσείο του Πανεπιστημίου Πατρών για ανταλλαγή εμπειριών και συζήτηση προβλημάτων.

Αυτές οι 5 μέρες ήταν απίστευτα πολύτιμες και εμπνευσμένες για όλους τους συμμετέχοντες, γεμάτες με νέες ιδέες, νέες γνώσεις, εμπειρίες και ομαδική συνεργασία. Κατά το επόμενο διάστημα, οι δραστηριότητες του έργου θα περιλαμβάνουν την εκπόνηση κατευθυντήριων οδηγιών, στρατηγικών και δραστηριοτήτων κατάρτισης για το προσωπικών των μουσείων και των πολιτιστικών φορέων, προκειμένου να ενθαρρυνθεί και να υποστηριχθεί η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή. Παράλληλα, θα υλοποιηθούν πιλοτικές δράσεις και δραστηριότητες διάδοσης των αποτελεσμάτων του έργου.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το έργο MUSEUM – NEXT καθώς και τις δράσεις του θα βρείτε στο website του έργου: <https://museum-next.com/home/>

ΕΝΑ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΥ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΡΙΝΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑΣ
ΑΡΧΟΝΤΩ ΤΕΡΖΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Ο όρος Θεωρία του Νου αναφέρεται στην ικανότητα να αποδίδουμε νοητικές καταστάσεις, όπως σκέψεις, συναισθήματα, επιθυμίες ή προθέσεις, σε άλλους. Αν για παράδειγμα έρθει μία φίλη στο σπίτι για καφέ και μπαίνοντας μας πει ότι κάνει πολύ ζέστη, η Θεωρία του Νου μας επιτρέπει να σκεφτούμε ότι μπορεί να εννοεί ότι θα ήθελε να καθίσουμε στο μπαλκόνι κι όχι μέσα στο σπίτι. Η Θεωρία του Νου μας επιτρέπει, επίσης, να καταλάβουμε τα συναισθήματα κάποιου από την έκφραση του προσώπου του ή τις προθέσεις του από τον τρόπο συμπεριφοράς του. Η Θεωρία του Νου αναπτύσσεται σταδιακά. Πριν από την ηλικία των τεσσάρων ετών τα παιδιά δεν είναι πάντα σε θέση να διαχωρίσουν τις δικές τους σκέψεις, επιθυμίες και προθέσεις από αυτές των ανθρώπων γύρω τους. Παιδιά στο φάσμα του αυτισμού έχουν δυσκολία να καταλάβουν τις σκέψεις, επιθυμίες και προθέσεις των άλλων σε ακόμη μεγαλύτερη ηλικία. Πώς, όμως, μπορούμε να μετρήσουμε τη Θεωρία του Νου;

Ένα από τα πιο διαδεδομένα εργαλεία γι' αυτού του είδους τη μέτρηση είναι οι δοκιμασίες Ψευδούς Πεποιήσης. Πρόκειται για δοκιμασίες που ζητούν να προβλέψει κάποιος τη συμπεριφορά κάποιου άλλου, με βάση μια πεποιήση ή μια αναπαράσταση του κόσμου που έρχεται σε αντίθεση με τη δική του. Η πιο γνωστή τέτοια δοκιμασία είναι η Σάλλυ – Ανν. Σ' αυτή διηγούμαστε στο παιδί μία ιστορία με δύο κορίτσια, τη Σάλλυ και την Ανν, ενώ παράλληλα του δείχνουμε την ιστορία σε εικόνες. Στην ιστορία η Σάλλυ βάζει μια μπάλα μέσα σε ένα καλάθι και φεύγει από το δωμάτιο. Κατά τη διάρκεια της απουσίας της η Ανν παίρνει τη μπάλα από το καλάθι και τη βάζει σε ένα κουτί χωρίς να τη δει η Σάλλυ. Όταν η Σάλλυ γυρίζει στο δωμάτιο πηγαίνει να πάρει τη μπάλα για να παίξει. Για να δούμε αν το παιδί έχει Θεωρία του Νου ρωτάμε σε αυτό το σημείο: «Πού θα πάει η Σάλλυ για να βρει τη μπάλα της; Στο καλάθι ή στο κουτί;» Πριν από την ηλικία των τεσσάρων ετών τα νευροτυπικά παιδιά (παιδιά με τυπική ανάπτυξη) θα πουν «στο κουτί», επειδή δεν μπορούν να πάρουν την οπτική γωνία της Σάλλυ, η οποία δεν έχει δει ότι η Ανν μετακίνησε τη μπάλα από το καλάθι και, άρα, πιστεύει ότι είναι ακόμη εκεί. Αντίθετα, δίνουν τη δική τους οπτική, με βάση την οποία η μπάλα βρίσκεται στο κουτί, επειδή είδαν την Ανν να τη βάζει εκεί. Την ίδια απάντηση δίνουν και μεγαλύτερα παιδιά με αυτισμό, ακόμη κι αν έχουν μη λεκτική νοημοσύνη εντός τυπικών ορίων. Πού οφείλεται, όμως, η αδυναμία των παιδιών να ανταποκριθούν σωστά στην άσκηση Ψευδούς Πεποιήσης;

Αυτό το ερώτημα έχει αποτελέσει το έναυσμα σε έναν μεγάλο αριθμό ερευνών τα τελευταία τριάντα χρόνια. Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα αποτελέσματα των ερευνών αυτών είναι ότι οι γλωσσικές ικανότητες παίζουν κομβικό ρόλο στην ανάπτυξη της Θεωρίας του Νου, αφού έχει βρεθεί μία αμφίδρομη σχέση στην ανάπτυξή τους. Για παράδειγμα, παιδιά που έχουν καθυστερημένη πρόσβαση στη γλώσσα (π.χ. κωφά παιδιά χωρίς πρόσβαση στη νοηματική γλώσσα από νωρίς) καθυστερούν και στην ανάπτυξη της Θεωρίας του Νου. Επίσης, παιδιά στο φάσμα του αυτισμού που έχουν δυσκολία με τη Θεωρία του Νου έχουν καθυστέρηση και στη γλωσσική ανάπτυξη. Τέλος, η εκπαίδευση συγκεκριμένων περιοχών της γλώσσας έχει δείξει ταυτόχρονη ανάπτυξη και βελτίωση και στη Θεωρία του Νου. Υπάρχει ένα πρόβλημα, όμως, στον τρόπο που μετράμε τη Θεωρία του Νου με ιστορίες όπως αυτή της Σάλλυ – Ανν, τις οποίες διηγούμαστε στα παιδιά και μετά τους ζητάμε να απαντήσουν σε ερωτήσεις. Τι ακριβώς μετράμε με αυτές τις δοκιμασίες; Τις γλωσσικές τους ικανότητες, τη Θεωρία του Νου ή και τα δύο μαζί; Αν τα παιδιά έχουν χαμηλές γλωσσικές ικανότητες, με βάση αυτά που είπαμε πιο πριν, ίσως να μην είναι σε θέση να καταλάβουν την ιστορία και την ερώτηση που τους κάνουμε και γι' αυτόν και μόνο τον λόγο να μην μπορούν να επιτύχουν υψηλή απόδοση στις δοκιμασίες Ψευδούς Πεποιήσης.

Για να αποφευχθεί αυτή η κυκλικότητα και οι απαντήσεις να αξιολογούν ξεκάθαρα τη Θεωρία του Νου, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν δοκιμασίες που την αξιολογούν ανεξάρτητα από τη γλώσσα και να συγκριθούν δοκιμασίες Ψευδούς Πεποίθησης με και χωρίς τη χρήση γλώσσας. Αυτός ακριβώς ήταν ο στόχος του διακρατικού ερευνητικού προγράμματος 'MiLA' ('Γερμανο-ελληνικό εργαλείο για τη Θεωρία του Νου και τη γλώσσα στον Αυτισμό') ('German-Greek toolkit for theory of mind and language in Autism'), το οποίο αποτελεί συνεργασία μεταξύ δύο Πανεπιστημίων της Ελλάδας και δύο Πανεπιστημίων της Γερμανίας: τα Πανεπιστήμια Πατρών, Θεσσαλίας, Κωνσταντίας και Κολωνίας, με επικεφαλής ερευνητές την Καθηγήτρια κ. Αρχόντω Τερζή (Πανεπιστήμιο Πατρών) και τον Καθηγητή κ. Θεόδωρο Μαρίνη (Πανεπιστήμιο Κωνσταντίας).

Το πρόγραμμα 'MiLA' χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών της Ελλάδας (IKY) και το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας της Γερμανίας (DAAD) μέσα από το πλαίσιο IKYDA (IKY+DAAD) από το 2020 μέχρι το 2022 και είχε ως ευρύτερο στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των τσεσάρων πανεπιστημίων, μέσα από πολλαπλές δραστηριότητες: την ανάπτυξη κοινών ερευνητικών εργαλείων στα Ελληνικά και Γερμανικά για τη διερεύνηση της Θεωρίας του Νου και των γλωσσικών ικανοτήτων των παιδιών στο φάσμα του αυτισμού, τη διεξαγωγή από κοινού έρευνας με τη χρήση αυτών των εργαλείων, την εκπαίδευση νέων ερευνητών και τη διοργάνωση δραστηριοτήτων για τη μεταφορά γνώσεων σε ακαδημαϊκό και μη κοινό.

Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος η ερευνητική ομάδα δημιούργησε ένα εργαλείο που αξιολογεί τη Θεωρία του Νου μέσα από δοκιμασίες Ψευδούς Πεποίθησης, χρησιμοποιώντας μια σειρά από βίντεο κλιπ με ή χωρίς ταυτόχρονη λεκτική περιγραφή του τι συμβαίνει σε αυτά. Σε όλους τους συμμετέχοντες χορηγήθηκε μία δοκιμασία με περιγραφή των βίντεο και μία χωρίς, σε απόσταση μίας με δύο εβδομάδων τη μία από την άλλη. Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα των δύο δοκιμασιών μπορεί κανείς να μετρήσει τη Θεωρία του Νου ανεξάρτητα από τη γλώσσα, αλλά και κατά πόσο η γλώσσα βοηθάει τη Θεωρία του Νου και σε ποιο βαθμό.

Τα πρώτα αποτελέσματα, με ενήλικες ως βασική ομάδα ελέγχου, έδειξαν ότι το εργαλείο είναι επιτυχημένο, αφού οι ενήλικες ανταποκρίθηκαν σωστά σε πολύ μεγάλο ποσοστό. Τα αποτελέσματα είχαν και μία ενδιαφέρουσα πτυχή: οι ενήλικες, στους οποίους χορηγήθηκε πρώτα η δοκιμασία Ψευδούς Πεποίθησης με ταυτόχρονη λεκτική περιγραφή των βίντεο και μετά η δοκιμασία χωρίς περιγραφή, είχαν καλύτερη γενική επίδοση από αυτούς που έκαναν πρώτα τη δοκιμασία χωρίς ταυτόχρονη λεκτική περιγραφή (και μετά αυτή με περιγραφή) – και στις δύο γλώσσες. Αυτό δείχνει ότι σε νευροτυπικούς ενήλικες η γλώσσα διευκολύνει την επίλυση ασκήσεων Θεωρίας του Νου. Το ερώτημα είναι κατά πόσο αυτό ισχύει και για τα παιδιά, καθώς και τα άτομα στο φάσμα του αυτισμού. Αυτό είναι κάτι που θα το μάθουμε τους επόμενους μήνες, όταν θα έχει ολοκληρωθεί η συλλογή δεδομένων νευροτυπικών παιδιών και παιδιών και ενηλίκων στο φάσμα του αυτισμού. Για την ώρα μπορεί κανείς να διαβάσει τα αποτελέσματα από τους ενήλικες στο παρακάτω πρόσφατα δημοσιευμένο άρθρο μας και να δει περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα MiLA στην ιστοσελίδα του προγράμματος: <https://www.ling.uni-konstanz.de/mila/>

σκίτσο από pixabay

ΕΡΕΥΝΑ ΚΟΙΝΟΥ: ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΠΥΡΠΥΛΗ
ΕΔΙΠ ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ταυτότητα έρευνας

Τον Δεκέμβριο του 2022 φοιτητές του πρ. Τμήματος Μουσειολογίας (συγχωνευμένου με το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών πλέον) εκπόνησαν έρευνα κοινού στους χώρους του Παν. Πατρών. Το θέμα της ήταν η «ορατότητα» των μουσείων της πόλης της Πάτρας και των μουσείων του Πανεπιστημίου για τους φοιτητές του Παν. Πατρών. Η ιδέα για την έρευνα προέκυψε μέσα από τις διδακτικές συναντήσεις του μαθήματος «Μουσείο και πόλη». Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού εξετάστηκε το φαινόμενο των μουσείων-τοπόσημων σε αστικά κέντρα και ο διευρυμένος ρόλος τους στις πόλεις σήμερα.

Γιατί η συγκεκριμένη έρευνα κοινού;

Τα μουσεία της Πάτρας και του Πανεπιστημίου Πατρών δεν αποτελούν μια απέραντη «μουσειακή αγορά». Είναι πεπερασμένου αριθμού και βρίσκονται σε μια πόλη ανθρώπινου μεγέθους, άρα έχουν τη δυνατότητα να λειτουργήσουν ως τοπόσημα για τους φοιτητές της πόλης. Επίσης είναι σχετικά εύκολο να έχει κανείς πρόσβαση σε αυτά από άποψης αποστάσεων. Εξάλλου είναι μουσεία αξιόλογα και συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τους έχουν τη δυναμική να τα καταστήσουν σημεία αναφοράς για όσους ζουν στην Πάτρα. Τα μουσεία του Πανεπιστημίου, ειδικότερα, βρίσκονται στον ευρύτερο χώρο όπου κινούνται καθημερινά οι φοιτητές, επομένως το ερώτημα εάν οι φοιτητές τα γνωρίζουν και τα έχουν επισκεφθεί είναι εύλογο.

Γιατί μας ενδιαφέρουν οι φοιτητές;

Οι φοιτητές είναι ενεργό, υγιές και δυναμικό κομμάτι του νεανικού πληθυσμού. Στη συγκεκριμένη φάση της ζωής τους εμπλέκονται ενεργητικά σε διαδικασίες γνώσης και αυτοεξέλιξης, άρα θα μπορούσαμε να αναμένουμε ότι επιθυμούν να επισκέπτονται χώρους ποιοτικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου τους, αναζητώντας εμπειρίες κοινωνικοποίησης και ψυχαγωγίας, όπως αυτές που προσφέρονται και σε χώρους μουσείων. Σημαντικό, ακόμα, είναι το γεγονός ότι κατά κανόνα διαθέτουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο σε σχέση με άλλες ομάδες πληθυσμού. Εξάλλου οι φοιτητές της Μουσειολογίας θέλησαν να διερευνήσουν τη στάση των συνομηλίκων τους απέναντι στο αντικείμενο των σπουδών τους, τα μουσεία, και να δουν στην πράξη ποια θέση έχουν τα τελευταία στη ζωή τους.

Μεθοδολογία

Η μέθοδος έρευνας που επιλέχθηκε για την έρευνα κοινού είναι η τεχνική του ερωτηματολογίου. Από το δείγμα της έρευνας αποκλείστηκαν οι φοιτητές Μουσειολογίας (για ευνόητους λόγους), ενώ αποφασίστηκε ότι η έρευνα θα διεξαχθεί αποκλειστικά σε χώρους του Παν. Πατρών.

Αποτελέσματα έρευνας

Οι πρώτες τέσσερις ερωτήσεις της έρευνας αφορούν τα δημογραφικά στοιχεία του τυχαίου δείγματος. Από αυτές σημειώνουμε εδώ ότι οι ερωτώμενοι είναι φοιτητές 6 διαφορετικών Σχολών, από 26 διαφορετικά Τμήματα. Με την πέμπτη ερώτηση μπαίνουμε στο θέμα της έρευνας: οι φοιτητές συνηθίζουν ή όχι να επισκέπτονται μουσεία; Το 45% απαντά θετικά.

Στη επόμενη ερώτηση (αριθμ. 6) προκύπτει ότι η εικόνα που έχουν οι ερωτώμενοι για το τι σημαίνει συνήθεια επίσκεψης μουσείων δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα: π.χ. το 53% δηλώνει ότι επισκέπτεται μουσείο μία φορά τον χρόνο, το 17% μία φορά το εξάμηνο.

Στην ερώτηση 7 οι ερωτώμενοι καλούνται να πουν αν έχουν επισκεφθεί κάποιο από τα πανεπιστημιακά μουσεία του Παν. Πατρών. Οι απαντήσεις είναι αποκαρδιωτικές: 92% απαντούν ότι δεν έχουν επισκεφθεί κανένα από αυτά. Μόλις το 8% απαντά θετικά, ενώ στην ερώτηση 8 (που διερευνά αν η επίσκεψη σε πανεπιστημιακό μουσείο έγινε με πρωτοβουλία της σχολής των ερωτώμενων), το 69% απαντά όχι.

Στην ερώτηση 9 ζητείται να αναφερθούν 3 κτίρια-τοπόσημα της Πάτρας. Εδώ οι απαντήσεις είναι ποικίλες, με τα μουσεία της πόλης να βρίσκονται χαμηλά στη λίστα αναφορών, με μία εξαίρεση. Πρώτος σε αναγνωσιμότητα / «ορατότητα» αναδεικνύεται ο Ναός του Αγίου Ανδρέα (από 45 άτομα) και μετά ακολουθούν το Κάστρο της Πάτρας, που αναφέρεται και ως «Φρούριο» (από 34 άτομα), το Θέατρο Απόλλων (από 28 άτομα), το Ρωμαϊκό Ωδείο (από 19 άτομα). Ενθαρρυντικό για το αντικείμενο της έρευνας είναι το γεγονός ότι το Αρχαιολογικό Μουσείο Πάτρας αναφέρεται ως τοπόσημο από 29 άτομα.

Στην ερώτηση 10 οι συμμετέχοντες ερωτώνται αν έχουν παρατηρήσει ότι στην Πάτρα υπάρχει ένα δημόσιο κτίριο με μεταλλικό θόλο. Το 77% απάντησε θετικά, γεγονός που υποδηλώνει ότι τουλάχιστον το κτίριο του Αρχαιολογικού Μουσείου είναι ορατό για πολλούς. Στη συνέχεια ζητήθηκε να αποδοθεί η ταυτότητα του συγκεκριμένου κτιρίου. Το 65% των ερωτώμενων απάντησε ότι πρόκειται για το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών, γεγονός που επίσης δημιουργεί θετική αίσθηση. Κατά τα λοιπά, σημειώθηκε ότι είναι «πλανητάριο», «αστεροσκοπείο», «τεχνολογικό μουσείο» «ιστορικό μουσείο» κ.λπ.

Στην ερώτηση 12 οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να πουν αν έχουν επισκεφθεί κάποιο μουσείο στην Πάτρα. Μόνο το 34% απάντησε θετικά, ενώ στην ερώτηση 13 σημείωσαν με ποια αφορμή το επισκέφθηκαν. Το 35% απάντησε «λόγω σχολικής εκδρομής».

Η ερώτηση 14 ζητούσε να σημειωθεί αν οι ερωτώμενοι θα πρότειναν και σε άλλους να επισκεφθούν το μουσείο που οι ίδιοι επισκέφθηκαν. Μόνο το 55% απάντησε θετικά, εύρημα που προβληματίζει

Η 15η ερώτηση εστιάζει στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πάτρας. Από τους ερωτώμενους το 73% δεν το έχει επισκεφθεί. Στην ερώτηση 16 («Τι σας έκανε να πάτε εκεί;», για όσους το επισκέφθηκαν), το 36% απάντησε ότι το επισκέφθηκε με το σχολείο, το 4% λόγω πανεπιστημιακής σχολής. Η απάντηση συνάδει με τα ευρήματα της ερώτησης 12, υπογραμμίζοντας τη βαρύτητα του ρόλου του σχολείου στη σύνδεση των νέων με τα μουσεία.

Η ερώτηση 17 ζητούσε να σημειωθούν οι λόγοι για τους οποίους οι φοιτητές δεν έχουν επισκεφθεί το Αρχαιολογικό Μουσείο Πάτρας. Το 45% των ερωτώμενων απάντησε ότι «δεν έτυχε» να το επισκεφθεί, αλλά ίσως πάει στο μέλλον. Το 8% απάντησε ότι «θα πάει κάποια στιγμή». Οι υπόλοιποι απάντησαν ότι «δεν τους κέντρισε το ενδιαφέρον», ότι το Μουσείο «φαίνεται βαρετό», «δεν έχω κάποιο κίνητρο» κ.ά.

Στην ερώτηση 18 οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν εάν έχει πέσει στην αντίληψή τους κάποια δράση του Αρχαιολογικού Μουσείου Πάτρας. Μόνο το 4% απάντησε θετικά. Φαίνεται, λοιπόν, ότι χρήσιμη και κρίσιμη πληροφoρία από τα Μουσεία δεν φτάνει στους φοιτητές.

Κλείνοντας, στην τελική, ανοικτού τύπου ερώτηση (αριθμ.19), οι ερωτώμενοι σημείωσαν με ποια λέξη συνδυάζουν αυθόρμητα τη λέξη «μουσείο». Οι απαντήσεις ποικίλλουν. Το μεγαλύτερο ποσοστό (28%) συνδέει-αναμένονα- τη λέξη «μουσείο» με λέξεις που αναφέρονται στην αρχαιότητα. Είναι σαφές ότι έχουμε πολύ δρόμο να διανύσουμε μέχρι να διευρυνθεί η έννοια της λέξης μουσείο στη συνείδηση του κοινού και να περιλάβει όλες τις όψεις του πολιτισμού, της επιστήμης και της ζωής που το μουσείο υπηρετεί.

Ως κατακλείδα της έρευνάς μας ας κρατήσουμε ότι όσο και αν συγκεκριμένα δεδομένα της δεν είναι ενθαρρυντικά, τα περιθώρια ανάπτυξης δράσης για την προσέλκυση νεανικού κοινού είναι πολύ μεγάλα από τα μουσεία της Πάτρας και του Πανεπιστημίου Πατρών, τα οποία δεν νοείται να εγκαταλείψουν την προσπάθεια για σύνδεσή τους με την κοινότητα των φοιτητών για να επιτύχουν μια καλή και διαρκή σχέση με αυτό το δυναμικό κομμάτι πληθυσμού. Ειδικά ως προς τα πανεπιστημιακά μουσεία, θα ήταν χρήσιμο να προβληματιστούμε και να αναλογιστούμε τι μπορεί να γίνει ώστε οι φοιτητές να αξιοποιούν την ύπαρξη αυτών των μουσείων που βρίσκονται κυριολεκτικά δίπλα τους. Η ίδια η πανεπιστημιακή κοινότητα μπορεί να δραστηριοποιηθεί προς την κατεύθυνση της καλλιέργειας μιας στιβαρής σχέσης των φοιτητών με αυτά, μέσα από διδακτικές επισκέψεις, συνεργασίες και άλλες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών μαθημάτων.

Οι φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα είναι οι παρακάτω:

Ευγενία Αδρακτά, Ενέντα Γιάτα, Ανδρέας Δαμασκόπουλος, Ελένη Δημητρακοπούλου, Σταματίνα Δημητρέλη, Σωτηρία Θωμοπούλου, Αθανάσιος, Κοντοσώρος, Ευμορφία Κούσκου, Ασπασία Μπαλάφα, Αναστασία Μπαριακτάρη, Μαργαρίτα Μπολάνο, Μαρία Πέτσα, Ιωάννα Προκοπίου, Μαρία Σταματάκου, Σωκράτης Τζειρανίδης, Ευφροσύνη Τσούμπα.

Ζωολογικό Μουσείο Παν. Πατρών

Μουσείο Επιστημών και Τεχνολογίας Παν. Πατρών

ΜΟΝΑΔΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ (Μ.ΟΔ.Υ) ΤΟΥ ΕΛΚΕ: ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2022

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΑΝΤΙΠΡΥΤΑΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στις 14 Φεβρουαρίου 2023 ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ερευνών, Αντιπρύτανης κ. Παναγιώτης Δημόπουλος παρουσίασε σε ανοιχτή εκδήλωση τον απολογισμό του ΕΛΚΕ για το έτος 2022. Πρόκειται για τα πεπραγμένα της ΜΟΔΥ ΕΛΚΕ το 2022, σχετικά με: α) τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την υιοθέτηση νέων πρακτικών για την ανάπτυξη της έρευνας και β) τα οικονομικά στοιχεία σε επίπεδο Ιδρύματος, Σχολής και Τμήματος. Παράλληλα, παρουσιάστηκαν συγκριτικά στοιχεία με το έτος 2021 για το Ίδρυμα, τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Την εκδήλωση τίμησαν με τις ομιλίες τους ο κ. Μιχάλης Δρίτσας, Διευθύνων Σύμβουλος, Elevate Greece Α.Ε και η κα Λίνα Ιωάννου, Διευθύντρια Διεθνών Σχέσεων Θεσμικής Δικτύωσης, Enterprise Greece.

Το πλήρες κείμενο του απολογισμού είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του ΕΛΚΕ (<https://research.upatras.gr>).

Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΟΠΤΙΚΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΛΚΕ 2022

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

Έναρξη 11.00πμ

Χαιρετισμός Πρύτανη Πανεπιστημίου Πατρών,
Καθηγητής κ.Χρήστος Ι.Μπούρας

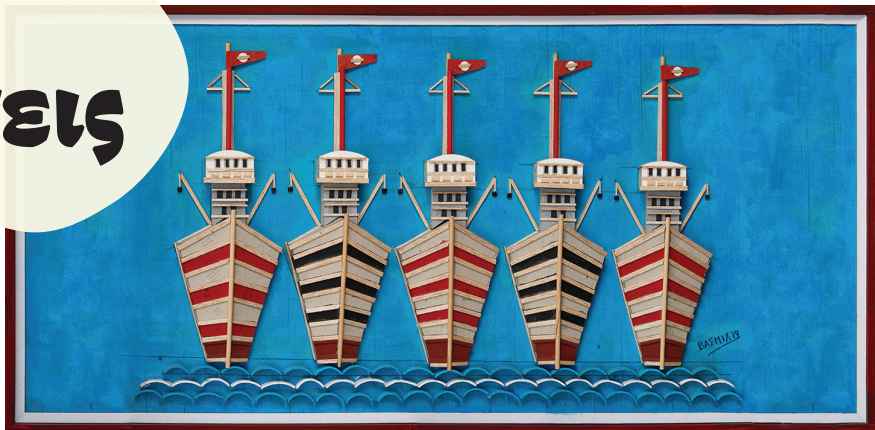
**Δομές και Πρωτοβουλίες της πολιτείας για την
ανάπτυξη της εφαρμοσμένης έρευνας**
κ.Μιχάλης Δρίτσας, Διευθύνων Σύμβουλος Elevate
Greece Α.Ε.

κα.Λίνα Ιωάννου, Διευθ. Διεθνών Σχέσεων &
Θεσμικής Δικτύωσης, Enterprise Greece

Απολογισμός ΕΛΚΕ έτους 2022
Καθηγητής κ.Παναγιώτης Δημόπουλος, Πρόεδρος
Επιτροπής Ερευνών, Αντιπρύτανης Έρευνας &
Ανάπτυξης

Συζήτηση - Κλείσιμο Εκδήλωσης

Ελαφρύ γεύμα

«ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ»: Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σύμφωνα με τον John Berger, ο τρόπος που βλέπουμε τα πράγματα επηρεάζεται από τι γνωρίζουμε και τι πιστεύουμε. Βλέποντας τα έργα του Μιχάλη Βασιλόπουλου, τοποθετούμε τον εαυτό μας μέσα στην ιστορία και μάλιστα σε εκείνο το κομμάτι της ιστορίας που αρχιτεκτονική και θεολογία συναντώνται. Όπως ακριβώς και οι εκκλησιαστικές εικόνες, έτσι και οι απεικονίσεις, οι μακέτες των Μονών του Αγίου Όρους λειτουργούν ως φορείς επικοινωνίας και πληροφορίας. Στην θρησκευτική πραγματικότητα του χριστιανισμού, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι ο δημιουργός διαμορφώνει μια οπτική πραγματικότητα που μεταβιβάζει γνώση σε εκείνους που για πρώτη φορά αντικρύζουν τα ομοιώματα των Μονών και ταυτόχρονα διαμορφώνει μια «οπτική θεολογία» για τους θεωρητικούς της θρησκείας και τους ειδήμονες. Ο ίδιος δηλώνει πως κάποια στιγμή της ζωής αποφάσισε να ασχοληθεί με κατασκευές που λίγο ή πολύ σχετίζονται με τον Θεό. Μέσα από αυτή την ενασχόληση εξυπηρετεί υψηλά πνευματικά ιδεώδη, αποτυπώνει έναν μυστικό ιδεαλισμό, αισθητοποιεί τον πνευματικό κόσμο της ορθόδοξης λατρείας. Φαίνεται πως μέλημά του είναι η μελέτη και η ανάδειξη της αρχιτεκτονικής ιστορίας αυτών των μνημείων και βέβαια, σε συνέχεια, η αρχιτεκτονική τύχη τους. Παράλληλα βέβαια δημιουργεί με ανάλογη τεχνική με αυτή των Μονών και των άλλων αρχιτεκτονικών μνημείων και άλλα έργα όπως το «Πρόσω ολοταχώς» που φιλοξενείται στην συλλογή Οδίτης του Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού του Πανεπιστημίου μας.

Ο Μιχάλης Βασιλόπουλος γεννήθηκε στη Νέα Σμύρνη. Σπούδασε στη Σχολή Δοξιάδη Σχέδιο-Διακόσμηση-Μακέτα και εργάστηκε για πολλά χρόνια ως διακοσμητής εσωτερικών και εξωτερικών χώρων αλλά και ως καθηγητής στη Σχολή Μποζάρ. Δεκάδες κατοικίες, εμπορικά καταστήματα και εταιρικοί χώροι, σε όλη την Ελλάδα, σχεδιάστηκαν και κατασκευάστηκαν με το γούστο και την εμπειρία του. Δημιουργίες του έχουν βραβευτεί από τον Δήμο Αθηναίων.

Τα τελευταία 16 χρόνια «απολαμβάνει» τις ελεύθερες ώρες του, κατασκευάζοντας διάφορα έργα με μικροσκοπικά κομμάτια από το ξύλο «μπάλσα». Εκκλησίες, μνημεία από όλο τον κόσμο, βιομηχανικοί χώροι, καράβια κάθε εποχής, αλλά και διάφορα απλά αντικείμενα, αποτελούν την πηγή της έμπνευσής του, κατασκευάζοντας πιστά αντίγραφά τους.

Συλλογές έργων του έχουν παρουσιαστεί στην Δημοτική Πινακοθήκη Καλλιθέας, στο Ίδρυμα Μ. Κακογιάννη, στο Μεσαιωνικό Φεστιβάλ Καστοριάς και στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης. Έργα του βρίσκονται στην Αργεντινή, ΗΠΑ, Βατικανό, Κύπρο και στην μακρινή Δημοκρατία του Palau. Η τελευταία συλλογή του «Από το Άγιο Όρος» ετοιμάζεται να ταξιδέψει και εκτός Ελλάδας. Για το μήνα Απρίλιο η συλλογή φιλοξενείται από το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών.

Σε ένα πραγματικά μαγικό εργαστήριο, που το βλέμμα αιχμαλωτίζεται από μια πληθώρα δημιουργημάτων, διαφορετικών μεταξύ τους και συνάμα αναπόσπαστων κομματιών του κόσμου του δημιουργού, αναρωτιέται κανείς τι να τον ρωτήσει. Μακέτες κατασκευασμένες με αυτό το μοναδικό ξύλο το μπάλσα, ανάμεσά τους οι μονές του Αγίου Όρους αλλά και άλλα μοναστήρια και εκκλησίες. Η Αγιά Σοφιά δεσπόζει. Παραδίπλα αθηναϊκά κτήρια του Τσίλερ, η Παλαιά Βουλή, παλαιά κτήρια τραπεζών, το Μέγαρο Μαξίμου και πολλά άλλα παλαιά κτήρια. Αντίγραφα παλαιών караβιών και αεροπλάνων -φτιαγμένων με την ίδια τεχνική- διασκορπισμένα στο χώρο με μια μοναδική τάξη, αυτή του δημιουργού τους. Αρκετές ελαιογραφίες από αθηναϊκά τοπία αλλά και

αφηρημένη τέχνη. Ένας χώρος γεμάτος έργα τέχνης, ένας πολύχρωμος χώρος που μνεί τον επισκέπτη στη φωτεινή όψη της τέχνης. Την ίδια στιγμή όμως ανάμεσα στα έργα, πάνω στους τοίχους ή ακόμα και πάνω στους πάγκους εντοπίζεις χειρόγραφα σημειώματα, σκωπτικές σκέψεις του δημιουργού για την επικαιρότητα, και η ευδαιμονία των χρωμάτων προσγειώνεται στην όψη των γήινων των καθημερινών.

Ο ίδιος δηλώνει ότι δημιουργεί από χόμπυ, του αρέσει να ασχολείται με ότι ερεθίζει την όρασή του. Μέσα από αναζήτηση σε βιβλία, φωτογραφίες αλλά ακόμα και στο διαδίκτυο εντοπίζει την επόμενη κατασκευαστική πρόκληση. «Μου αρέσει αυτό που κάνω μόνος μου, το κάνω για εσωτερική ευχαρίστηση και όχι από ανάγκη για επικοινωνία. Χαίρομαι βέβαια που ο άλλος, ακόμα και το μικρό παιδί, καταλαβαίνουν τι έχω φτιάξει. Έχω φτιάξει και αφηρημένα έργα αλλά δεν με ικανοποιούν τόσο. Χρησιμοποιώ πάρα πολλά υλικά. Εκείνο όμως που μου δίνει τις περισσότερες δυνατότητες είναι το ξύλο μπάλσα. Μπορώ να το επεξεργαστώ, να το λειάνω, να το στρογγυλέψω και να δώσω τη μορφή που θέλω».

Αν και είχε ως δασκάλους σημαντικούς ανθρώπους της τέχνης, όπως το Μυταρά, το Ζουμπουλάκη, το Σπύρο Βασιλείου, τον Γεωργιάδη, ο ίδιος δεν θεωρεί τον εαυτό του καλλιτέχνη και αρνείται να πουλήσει έργα του: «Δεν θεωρώ ότι ανήκω στον κλάδο των καλλιτεχνών, απλά κάνω αυτό που μου αρέσει, κάνω το κέφι μου. Δούλεψα για πολλά χρόνια ως διακοσμητής εσωτερικών χώρων, έφτιαξα χιλιάδες βιτρίνες όπως αυτές του Λαλαούνη, του Μουριάδη, του Τσαντίλη, αλλά και μαγαζιά σε όλη την Ελλάδα. Διατηρούσα γραφείο για πολλά χρόνια στο Φιλοπάπου. Παράλληλα με τη δουλειά μου, ξενυχτούσα δουλεύοντας πάνω στη μακέτα ενός κτηρίου που είχε τραβήξει την προσοχή μου. Πολλά από τα κτήρια που έχω φτιάξει δεν τα έχω δει ποτέ από κοντά. Για παράδειγμα δεν έχω πάει ποτέ στο Άγιο Όρος. Αναζητώ τις πληροφορίες και τις εικόνες που χρειάζομαι, μελετώ και τα δημιουργώ. Χρειάζεται υπομονή. Κάποιες φορές σκέφτομαι πως μπορεί να λαθεύω σε κάτι. Θυμάμαι όταν σε μια έκθεση ήρθε ένας μοναχός από το Άγιο Όρος, αναζήτησε το κελί του στη Μονή που ζούσε, το εντόπισε και η παρατήρησή του ήταν ότι δεν είχα βάλει το πεύκο που έβλεπε από το παράθυρό του... Μια άλλη φορά μια κυρία με ρώτησε που είναι η είσοδος του Μοναστηριού και τότε διαπίστωσα ότι δεν είχα βάλει πόρτα... την έφτιαξα αργότερα...».

Περιτριγυρισμένος από παιδιά και εγγόνια, δηλώνει πως το πρώτο άτομο που θα ρωτήσει για κάθε έργο του είναι η Μαρία, η σύζυγός του, ακολουθεί πάντα τις προτεινόμενες αλλαγές «έχει γνώμη και για το χρώμα και για το σχήμα».

Οι συζητήσεις για την παράδοση και τη νεωτερικότητα στην τέχνη και ειδικότερα στην ποίηση συνεχίζονται από χρόνια. Σ' αυτές κατά καιρούς έχω πάρει κι εγώ μέρος. Κι αν σήμερα επανέρχομαι, είναι γιατί αρκετά σχετικά θέματα παρουσιάζουν πάντα ενδιαφέρον. Ένα απ' αυτά που θα προσπαθήσω να προσεγγίσω με συντομία, είναι και τούτο: ποια είναι, σε γενικές γραμμές, τα θετικά και ποια τα αρνητικά στοιχεία της παράδοσης, και αντίστοιχα ποια τα θετικά και αρνητικά στοιχεία της νεωτερικότητας; Για να ξεκινήσουμε από την παράδοση, θα έλεγα ότι με τον όρο αυτό έχει καθιερωθεί να εννοούμε τις κοινωνικές, της πολιτισμικές, άρα και τις ποιητικές αξίες του παρελθόντος που κληροδοτούνται, ενσωματώνονται και καταξιώνονται στο παρόν, διατηρώντας την μορφική παλαιότητά τους.

Στις κοινωνίες που η διαδοχή των γενεών είναι ομοιόμορφη, η χρονική εκτύλιξη δεν διαφέρει από μια μη ιστορική συγχρονικότητα. Στις κοινωνίες αυτές, το παρόν είναι διαρκές, αιωνόβιο, δεν αντιδιαστέλλεται ούτε προς κάποιο διαφορετικό παρελθόν ούτε προς κάποιο αλλιώτικο μέλλον. Αντίθετα, στις κοινωνίες που έχουν μπει στη διαδικασία αλλαγών και μετασχηματισμών, στις κοινωνίες όπου υπάρχει ιστορική κίνηση και εμφανίζονται διαχρονικές τομές, το παρόν διαστέλλεται ως διαφορετική οντότητα από το παρόν. Τότε πια το παρόν βλέπει το παρελθόν, παρά τις όποιες αρνητικότητές του, σαν μια πηγή αξιών τις οποίες του κληροδοτεί και που τις αντιλαμβάνεται πλέον σαν παράδοση. Όσο και αν οι αξίες αυτές δεν ταυτίζονται πλήρως με τις δικές του, τού είναι αναγκαίες για τη διατήρηση της ταυτότητάς του, της πολιτισμικής, της γλωσσικής, της εθνικής ταυτότητας· μιας ταυτότητας που, όσο οι αλλαγές γίνονται ταχύτερες και ριζικότερες, τόσο περισσότερο απειλείται. Και για να έρθω ειδικότερα στην ποίηση, θα έλεγα πως η παράδοση δεν συντελεί μόνο στην εμπέδωση, ακόμα και στον εμπλουτισμό του εκφραστικού μέσου της ποίησης που είναι η γλώσσα, αλλά συμβάλλει και στην αναγνώριση της σημαντικής συμβολής στην πολιτισμική δραστηριότητα από τη μορφή αυτή του λόγου που είναι η ποίηση. Από αυτή την άποψη η ποιητική παράδοση παίζει ρόλο εξαιρετικά θετικό.

Όμως, από την άλλη μεριά, πρέπει να δούμε και την αντίθετη κίνηση. Κάθε φορά που οι κρατούσες δυνάμεις, σ' ένα οποιοδήποτε παρόν, αισθάνονται να απειλείται η κυριαρχία τους από τις αλλαγές που φέρνει η νεωτερικότητα, ακόμα και στον πολιτισμικό χώρο, καταφεύγουν στο παρελθόν και ειδικότερα στην παράδοση, για να αντλήσουν στοιχεία που παρεμποδίζουν τους επερχόμενους κοινωνικούς και πολιτισμικούς μετασχηματισμούς· στοιχεία ανελευθερίας και καταπίεσης. Εδώ πια έχουμε μιαν αντίληψη και μια πρακτική που θα την έλεγα «παραδοσιοκρατία», και η οποία παίζει έναν εντελώς αρνητικό ρόλο.

Η νεοτερικότητα στον χώρο του πολιτισμού εκφράστηκε στις πρώτες δεκαετίες του προηγούμενου αιώνα με πολλές καλλιτεχνικές και λογοτεχνικές πρωτοπορίες, όπως ο σουρρεαλισμός, ο ντανταϊσμός, ο φουτουρισμός και άλλες. Θα έλεγα, μάλιστα, ότι καλλιτεχνική και λογοτεχνική πρωτοπορία είναι μια κίνηση που απορρίπτει τις κρατούσες και κληροδοτημένες από το παρελθόν πολιτισμικές αξίες και με τις τολμηρότητές της τείνει να μετασχηματίσει το πολιτισμικό παρόν, συλλαμβάνοντας μέσα στους κόλπους του κάποια πυρηνικά στοιχεία του μέλλοντος. Έτσι, στο μέτρο που μια καλλιτεχνική ή λογοτεχνική πρωτοπορία συγκρούεται με τα απολιθωμένα στοιχεία της παράδοσης και προσπαθεί να τα υπερβεί, όσο κι αν κάποτε φαίνεται καταλυτική και τρομάζει, είναι νομίζω θετική για το συνολικό πολιτισμικό σώμα.

Αλλά χρειάζεται να τονιστεί το εξής: κάθε νεοτερικότητα στο πολιτισμικό πεδίο, κάθε καλλιτεχνική και λογοτεχνική πρωτοπορία, δεν σημαίνει ότι στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο είναι με τη μεριά της προόδου. Ο ιδρυτής του πρωτοποριακού κινήματος του φουτουρισμού Μαρινέτι προσχώρησε πολύ νωρίς στο φασιστικό κόμμα της Ιταλίας και παρέμεινε ένθερμος υποστηρικτής του φασισμού έως το τέλος της ζωής του. Οπαδός του φασισμού έγινε και ο σημαντικός και νεοτερικός Αμερικανός ποιητής Έζρα Πάουντ, ο οποίος εγκαταστάθηκε στη Ρώμη και στη διάρκεια του τελευταίου πολέμου υμνούσε τον φασισμό από το ραδιόφωνο. Επίσης άλλοι πολύ καλοί συγγραφείς, όχι όμως καινοτόμοι, ο Νορβηγός Κνουτ Χαμσουν και ο Γάλλος Λουί-Φερντινάν Σελίν υπήρξαν ένθερμοι χιτλερικοί και ο καθένας στην χώρα του συνεργάστηκε με τις γερμανικές δυνάμεις κατοχής.

Άλλωστε, στην χιτλερική Γερμανία κάθε νεοτερικότητα στην τέχνη και την λογοτεχνία ήταν καταδικαστέα, τα έργα που την εξέφραζαν χαρακτηρίστηκαν ως «εκφυλισμένη τέχνη» τα σχετικά βιβλία κάηκαν και τα ζωγραφικά έργα αποσύρθηκαν και πολλά καταστράφηκαν. Βέβαια, πρέπει πάντα να θυμόμαστε ότι οι περισσότεροι άνθρωποι των γραμμάτων και της τέχνης απέρριψαν τον φασισμό και τον ναζισμό, ότι πολλοί αντιστάθηκαν και ότι αρκετοί γνώρισαν φοβερές διώξεις και ταλαιπωρίες γι' αυτή την στάση τους, ή πιο σωστά την αντίστασή τους. Αλλά γι' αυτούς θα χρειαζόταν μια ιδιαίτερη τιμητική εκδήλωση.

Για να επανέλθω στην πολιτισμική νεοτερικότητα και στις σχετικές καλλιτεχνικές και λογοτεχνικές πρωτοπορίες, θα έλεγα πως ακόμα και οι πιο ριζοσπαστικές, όπως ο σουρρεαλισμός, αναζήτησαν μερικές φορές στο παρελθόν κάποιες μορφές και εκφάνσεις που να τις επιβεβαιώνουν και να τους δίνουν μια διαχρονική διάσταση. Όμως κάθε καλλιτεχνική και λογοτεχνική πρωτοπορία για να προχωρήσει είναι αναγκασμένη να προβεί σε απορρίψεις και σε πειραματισμούς που κάποτε γίνονται ένας ατελέσφορος αυτοσκοπός. Άραγε αυτό αποτελεί μια αρνητικότητα των παραπάνω πρωτοποριών; Πρόκειται όμως για μια αρνητικότητα αναπόφευκτη. Είναι ίσως το τίμημα που έχουν να πληρώσουν αυτές οι νεοτερικές πρωτοπορίες για να επιτελέσουν το έργο τους. Εδώ θα ήθελα να προσθέσω και το εξής: Κάθε νεοτερικότητα, κάθε μοντερνισμός στην καλλιτεχνική έκφραση δεν αποτελεί και πρωτοπορία με την έννοια του ριζοσπαστικού και προγραμματισμένου κινήματος.

Όσο η ιστορική κίνηση επιτυγχάνεται και οι συγκρούσεις οξύνονται, όσο εντείνονται οι κρίσεις μέσα στο παρόν και οι ρήξεις με το παρελθόν, τόσο ισχυροποιείται η εμφάνιση καλλιτεχνικών, λογοτεχνικών και μάλιστα ποιητικών μοντερνισμών, ακόμα και πρωτοποριών, όπως έγινε στην Ευρώπη στις πρώτες δεκαετίες του προηγούμενου αιώνα. Και νομίζω πως η εμφάνιση στην Ελλάδα του ποιητικού μοντερνισμού εκφρασμένου από πρωτόπορους ποιητές, όχι όμως και από κάποιο πρωτοποριακό κίνημα, με μια διαφορά δύο περίπου δεκαετιών δεν αποτελεί τόσο μια εισαγωγή σε εμάς ξένων πολιτισμικών ρευμάτων, όπως μερικές φορές λέγεται, αλλά αντίθετα αποτελεί μια είσοδο του τόπου μας μέσα στο «εν κρίσει» ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολιτισμικό πεδίο. Από την άλλη μεριά, όσο η ιστορική κίνηση αποκτά βραδύτερους ρυθμούς και οι κοινωνικές ισορροπίες επανέρχονται έστω και μέσα σε νέα κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια, τόσο εμφανίζεται η τάση αποκατάστασης των παραδοσιακών τρόπων έκφρασης.

Ωστόσο, η διάσταση, η σύγκρουση αλλά ακόμα και ο γόνιμος διάλογος ανάμεσα σε παράδοση και νεοτερικότητα δεν αποτελεί κατά τη γνώμη μου μια αποκλειστική διωνυμική σχέση στον χώρο του πολιτισμού. Υπάρχει ένα τρίτο φαινόμενο που συνεχώς ισχυροποιείται, ανταγωνίζεται και την παράδοση και την νεοτερικότητα, που τείνει να τις υπερκαλύψει. Είναι η ισοπεδωτική μαζική κουλτούρα.

ΣΥΝΟΜΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

ΟΥΡΑΝΙΑ ΚΑΤΑΒΟΥΤΑ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Η Ουρανία (Ράνια) Καταβούτα κατάγεται από την Ελάτη Τρικάλων. Σπούδασε Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Πατρών, απ' όπου αποφοίτησε το 2003 και στη συνέχεια ακολούθησε την ειδίκευση της Νεοελληνικής Φιλολογίας για μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Το 2022 ολοκλήρωσε τη διδακτορική διατριβή της με θέμα το έργο του ποιητή Γιάννη Βαρβέρη.

Κομβικό σημείο στην επαγγελματική μου σταδιοδρομία στάθηκε η απόφαση να μεταβώ το 2014 στη Σαγκάη της Κίνας για να διδάξω νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία στο Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Διεθνών Σπουδών της Σαγκάης (Shanghai International Studies University – SISU). Η συνεργασία αυτή απέφερε ποικίλους καρπούς και ένας από αυτούς ήταν το βραβείο «Ασημένια Μανόλια», που έλαβα το

2017 από τον Δήμο της Σαγκάης. Το βραβείο αυτό απονέμεται κάθε χρόνο στους ξένους εκείνους που με την εργασία τους συμβάλλουν στην ανάπτυξη της πόλης και στην ενίσχυση των σχέσεων ανάμεσα στην Κίνα και τη χώρα καταγωγής τους. Κριτήριο για τη δική μου υποψηφιότητά μου στάθηκε τόσο η διδασκαλία στο Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών όσο και η διοργάνωση και συμμετοχή σε ποικίλες εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δράσεις του SISU.

Η λογοτεχνία και ειδικά η ποίηση παρέμενε πάντα στο επίκεντρο των επαγγελματικών και προσωπικών μου ενδιαφερόντων. Ήδη από πολύ μικρή ηλικία έγραφα ποιήματα, τα οποία βέβαια εξελίσσονταν με τον χρόνο και έτσι το 2019 κυκλοφόρησε η πρώτη μου ποιητική συλλογή με τίτλο *Μπαλαρίνα μες στη νύχτα* από τις εκδόσεις Πανοπτικών.

Οι προπτυχιακές σπουδές και η φοιτητική ζωή στην πόλη της Πάτρας έπαιξαν καίριο ρόλο στη διαμόρφωση των ενδιαφερόντων μου και στη μεταγενέστερη εξέλιξή μου. Ήδη, από τα πρώτα φοιτητικά χρόνια ήμουν σίγουρη ότι ήθελα να μελετήσω τη νεοελληνική λογοτεχνία, γι' αυτό και επέλεξα την ειδίκευση Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών. Παρ' όλες τις δυσκολίες που είχαμε αντιμετωπίσει τότε ως νεοσύστατο τμήμα, καταφέραμε να πετύχουμε πολλά και αυτό που μένει ως ανάμνηση και εμπειρία είναι το πάθος, οι αγώνες και η όρεξη για δουλειά που είχαμε οι φοιτητές και οι φοιτήτριες, οι καθηγητές και οι καθηγήτριες του Τμήματος Φιλολογίας. Γι' αυτό και χαίρομαι ιδιαίτερα και νιώθω περήφανη για τη σημερινή εξέλιξή του!

Κλείνοντας, δεν θα μπορούσα να παραλείψω την ενασχόληση κατά τα φοιτητικά μου χρόνια με τις Πολιτιστικές Ομάδες των Φοιτητών του Πανεπιστημίου Πατρών. Υπήρξαν για μένα ένα «δεύτερο σχολείο» μέσα σε μια Σχολή. Ήμουν ενεργό μέλος της Λογοτεχνικής Ομάδας και ακόμη θυμάμαι τα απογεύματα του Σαββάτου, τα

βράδια της Τετάρτης που συζητούσαμε ώρες ατελείωτες για τη λογοτεχνία. Με την ομάδα αυτή διοργανώσαμε λογοτεχνικές βραδιές, ποιητικές ημερίδες και δημιουργήσαμε μια δανειστική βιβλιοθήκη για τη φοιτητική κοινότητα των ομάδων. Με άλλα λόγια, τα φοιτητικά χρόνια στην Πάτρα ήταν ιδιαίτερα γόνιμα σε πολλαπλά επίπεδα, «μορφώνονταν βουλές της ποιήσεώς μου, σχεδιάζονταν της τέχνης μου η περιοχή», όπως γράφει ο Κ. Π. Καβάφης στο ποίημα «Νόησις» (1918).

Γι' αυτό, η Πάτρα δεν θα μπορούσε να λείπει από την ποιητική μου σκέψη:

Πάτρα, II

Θα είναι πάντα απόγευμα γωνία Αράτου και πλατεία Όλγας
τρένα που βγήκαν απ' τις γραμμές
πλοία που σαλπάρανε στα μπαλκόνια
και γω κρεμασμένη στα κάγκελα
Σαρανταπόρου, Φαβιέρου
παλιό σκυλί η μνήμη
Τραμ και Καζάρμα
αυτός ο στίχος θα 'ναι πάντα της Πάτρας
Ρήγα Φεραίου κρεμασμένα νυφικά
ήδη σε ξέχασα, Μαιζώνος
Καρόλου μεσάνυχτα, σονάτες μαχαίρια
του Τροχού τα βιβλία και μάγισσα Νέλλη

Αυτό το ποίημα δεν είναι δοξαστικό
τρώει τις σάρκες του
σαν το σκυλί στην ερημιά του Σαχτούρη

Πόσα σκαλιά ανέβηκα για να σε δω από ψηλά να καίγεσαι
πόσα λεωφορεία πήρα για να σε δω τη νύχτα
πόση θάλασσα μέτρησα
πόση Πάτρα αποχαιρέτησα
στον τέταρτο όροφο ενός παλιού Αστέρα.

[Μπαλαρίνα μες στη νύχτα, εκδ. Πανοπτικόν, Θεσσαλονίκη 2019]

φοιτητικές (προ)τάσεις

ΘΕΛΩ ΠΟΛΥ ΝΑ ΨΑΞΩ, ΝΑ
ΑΝΑΡΩΤΗΘΩ, ΝΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΩ, ΝΑ
ΜΕΛΕΤΗΣΩ, ΝΑ ΤΑΛΑΙΠΩΡΗΘΩ, ΝΑ
ΔΥΣΚΟΛΕΥΤΩ...

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΤΡΑΚΑ

Πήρατε πτυχίο στα Μαθηματικά με βαθμό 9,93. Ακούγεται εξωπραγματικό! Μιλήστε μας γι' αυτό το επίτευγμα. Ποια θεωρείτε πως είναι τα κλειδιά για να πετύχει κάποιος φοιτητής έναν τόσο υψηλό βαθμό;

Η αλήθεια είναι που πως μου βγήκε τυχαία, δηλαδή, απλά σε κάθε μάθημα (σχεδόν σε όλα) έγραφα 10. Χρειάζεται σίγουρα διάβασμα, να είσαι εργατικός. Διάβασα αρκετά, το οποίο είναι κάτι που μου αρέσει πάρα πολύ. Πολύ σημαντική είναι η επίλυση πάρα πολλών ασκήσεων, κάτι το οποίο έκανα σε όλα τα μαθήματα. Χαρακτηριστικά θυμάμαι τα εκατοντάδες πρόχειρα χαρτιά στο γραφείο μου, τα οποία δεν πετούσα ποτέ και τα έχω μέχρι και σήμερα, καθώς θεωρώ ότι δεν πρέπει να πετιούνται οι ιδέες μας. Το κλειδί είναι η πειθαρχία, δηλαδή πρέπει

να ιεραρχούμε τις προτεραιότητες μας, ώστε να γίνεται σωστή διαχείριση του χρόνου μας και σίγουρα η συχνή (λέω συχνή, διότι ο καθένας χρειάζεται διαφορετικό χρόνο για να κατανοήσει) ενασχόληση με το αντικείμενο.

Ποιον κλάδο θα θέλατε να ακολουθήσετε στις μεταπτυχιακές σας σπουδές;

Συνεχίζω ήδη τώρα με το μεταπτυχιακό πρόγραμμα στα Θεωρητικά Μαθηματικά στο Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Πατρών. Με απλά λόγια επιλέγω τα Θεωρητικά Μαθηματικά.

Επαγγελματικά ποιος τομέας σας προσελκύει περισσότερο; Παραδείγματος χάρη η έρευνα ή η διδασκαλία των μαθηματικών;

Θα ήθελα πολύ να έρθω σε επαφή με την έρευνα πάνω στον τομέα των μαθηματικών που μου αρέσει. Θέλω πολύ να ψάξω, να αναρωτηθώ, να διερευνήσω, να μελετήσω, να ταλαιπωρηθώ, να δυσκολευτώ... Κάτι που θέλω πολύ είναι να διδάξω μαθηματικά, με ενδιαφέρει πολύ να έρθω σε επικοινωνία με φοιτητές, να ακούσω τα ερωτήματά τους και να συνεργαστούμε.

Τι σας αρέσει να κάνετε τον ελεύθερό σας χρόνο;

Απολαμβάνω να πηγαίνω για τρέξιμο και για πεζοπορίες, να παίζω σκάκι, να παίζω επιτραπέζια παιχνίδια και να συζητώ με τους φίλους μου, να πηγαίνω βόλτες με την παρέα μου. Επιπλέον, μου αρέσει πολύ να λύνω ασκήσεις στον ελεύθερο χρόνο μου και να διαβάζω και άλλα μαθηματικά βιβλία.

Τι θα συμβουλευάτε έναν φοιτητή που τώρα είναι στα πρώτα έτη των σπουδών του στο Πανεπιστήμιο;

Πρώτον, να αναρωτηθεί αν αυτό που κάνει του αρέσει πραγματικά. Αν δεν του αρέσει, να επενδύσει σε κάτι άλλο που απολαμβάνει και να προσπαθήσει να το καλλιεργήσει.

Δεύτερον, εφόσον του αρέσει, να προσπαθήσει να βελτιωθεί όσο το δυνατόν περισσότερο. Αυτό θα επιτευχθεί με την εργατικότητα. Όσο περισσότερο δουλεύεις, τόσο περισσότερα θετικά αποτελέσματα λαμβάνεις.

Τρίτον, αφότου περάσει τα πρώτα δυο έτη με επιτυχία να σκέφτεται πολύ σοβαρά τα μελλοντικά βήματά του, σε αυτό το βήμα είναι πολύ σημαντικό να καταλάβει ο καθένας μας το πού «ανήκει», ώστε να καταλάβει πώς θέλει να προχωρήσει.

ΠΡΩΤΙΑ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΡΟΜΠΟΤΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΡΟΜΠΟΤΙΚΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΤΡΑΚΑ

Κατακτήσατε την 1η θέση στην κατηγορία Line Following Enhanced του διεθνούς διαγωνισμού ρομποτικής Robotex International 2022. Μιλήστε μας για την εμπειρία σας αυτή. Τι θεωρείτε ότι χρειάζεται για να ξεχωρίσει κανείς σε αυτόν τον κλάδο;

Η Λέσχη Ρομποτικής κατέκτησε την 1η θέση στην κατηγορία Linefollowing Enhanced του διαγωνισμού Robotex International με το ρομπότ "Dromeas XIV, The Legacy". Ο διεθνής διαγωνισμός ρομποτικής Robotex International διεξήχθη στο Ταλίν της Εσθονίας, στις 25-26 Νοεμβρίου 2022. Φέτος συγκέντρωσε σε όλες τις κατηγορίες 2.894 συμμετέχοντες από 28 χώρες και περίπου 4.000 επισκέπτες.

Στην ομάδα που εργάστηκε για το συγκεκριμένο ρομπότ του διαγωνισμού συμμετείχαν οι παρακάτω φοιτητές της Λέσχης Ρομποτικής και μέλη της εκπροσώπησαν τη Λέσχη στον διαγωνισμό:

Ανδρουτσόπουλος Αριστείδης, φοιτ. Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής (αποστολή)
Βέμης Νίκος, φοιτ. Ηλεκτρολόγων Μηχ. & Τεχν. Υπολογιστών
Γαρμπής Διονύσιος, φοιτ. Μηχανολόγων & Αεροναυπηγών Μηχ.
Κακολύρης Γιώργος, φοιτ. Μηχανολόγων & Αεροναυπηγών Μηχ.
Μοσχονάς Γεώργιος, φοιτ. Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής
Μπάγκης Γιώργος, φοιτ. Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής (αποστολή)
Ντάγκας Αλέξανδρος, φοιτ. Ηλεκτρολόγων Μηχ. & Τεχν. Υπολογιστών
Σάμαρης Γιώργος, φοιτ. Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής
Στρατάκος Κυριάκος, φοιτ. Ηλεκτρολόγων Μηχ. & Τεχν. Υπολογιστών
Τερεζάκης Μιχάλης, πτ. Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής (αποστολή)
Τζουβελέκης Δημήτρης, φοιτ. Μηχανολόγων & Αεροναυπηγών Μηχ. (αποστολή)
Τσατσιάνας Ευάγγελος, φοιτ. Ηλεκτρολόγων Μηχ. & Τεχν. Υπολογιστών
Τσικέλης Γιάννης, φοιτ. Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής (αποστολή)
Χαχάλιος Μιχάλης, φοιτ. Ηλεκτρολόγων Μηχ. & Τεχν. Υπολογιστών (αποστολή)

Σε συνεργασία με τον πρώην υπεύθυνο της λέσχης:

Τσενεμπής Ιωάννης, πτ. Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής (αποστολή)

Η ομάδα λειτούργησε υπό την καθοδήγηση των υπευθύνων της Λέσχης Ρομποτικής:

Ανδρουτσόπουλο Αριστείδη, Φοιτ. Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής

Τερεζάκη Μιχάλη, διδ. φοιτ. Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής

Η λέσχη έχει πλέον μεγάλη ιστορία με διαγωνισμούς παρόμοιου τύπου καθώς έχουμε κατακτήσει διάφορους τίτλους τα τελευταία επτά χρόνια σε κατηγορίες μικρών ρομπότ, τις περισσότερες φορές μάλιστα έχουμε βρεθεί στις πρώτες τρεις θέσεις. Φέτος, ο στόχος μας ήταν ξεκάθαρος, να πάρουμε καλύτερη διάκριση από την περσινή μας εμφάνιση και πιο συγκεκριμένα να κυνηγήσουμε την πρώτη θέση σε τουλάχιστον μία κατηγορία. Μια διάκριση σαν και αυτή ενισχύει όχι μόνο την ιδιαιτερότητα των προσπαθειών μας αλλά και τον ζήλο μας για πρόοδο ενώ παράλληλα μας δίνει το έναυσμα να συνεχίσουμε να κυνηγάμε πιο επίδοξους στόχους. Η συμμετοχή μας στον διαγωνισμό ήταν στοχευμένη, με ξεκάθαρες απαιτήσεις από πλευράς μας. Μας επέτρε-

ψε να οργανώσουμε την προσπάθειά μας έχοντας πλέον πιο συγκροτημένη δομή, το γεγονός αυτό μας βοήθησε να προετοιμαστούμε καταλλήλότερα και μας έφερε παράλληλα και πιο κοντά στο βάθρο. Η αποστολή ήταν μια προσπάθεια που απαιτήσε την ενεργή και συνεχή συμμετοχή πολλαπλών μελών για την καλύτερη οργάνωση της συνολικής ιδέας αλλά και για μια υλοποίηση που, όχι μόνο θα ακολουθούσε την προοδευτική μας πορεία όλα αυτά τα χρόνια, αλλά παράλληλα θα ενίσχυε τα κύρια επιστημονικά σημεία που θέλαμε να μάθουμε, να δουλέψουμε αλλά και να εξελίσσουμε στο πλαίσιο δράσης μιας ρομποτικής λέσχης. Σημαντικό ρόλο κατείχε και ο προηγούμενος υπεύθυνος της λέσχης, ο οποίος με δική του πρωτοβουλία ενίσχυσε οικονομικά αλλά και μέσω της τεχνογνωσίας του την ομάδα μας συμμετέχοντας στην εξέλιξη του νικητήριου ρομπότ μας.

Αυτό που χρειάζεται κάποιος, για να μπορέσει να διαπρέψει σε οποιονδήποτε εξελισσόμενο κλάδο της μηχανικής και κατά συνέπεια και στον κλάδο της ρομποτικής είναι πραγματικό πάθος για τον αντίστοιχο κλάδο, όρεξη για δουλειά, ζήλο για εξέλιξη και αρκετή δόση υπομονής. Σημαντικό επίσης είναι να γίνει κατανοητό ότι όπως με κάθε άλλο κλάδο, η ενασχόληση με την ρομποτική απαιτεί θυσίες με τις οποίες κάποιος θα μπορέσει να εξασφαλίσει μια ανοδική πορεία. Με τις σωστές συνθήκες η πορεία κάποιου στον ιδιαίτερο κλάδο της ρομποτικής μπορεί μεν να είναι μια δύσκολη ανηφόρα, αλλά παράλληλα μπορεί να συνεισφέρει θετικά όχι μόνο στην προσωπική του πρόοδο αλλά και στην εξέλιξη της κοινωνίας μας ως σύνολο.

Τι είναι αυτό που κατά τη γνώμη σας ξεχωρίζει τον κλάδο της ρομποτικής από τα υπόλοιπα ερευνητικά ενδιαφέροντα;

Κάθε κλάδος, ανεξαρτήτως επιστημονικής περιοχής, έχει τις δικές του αξίες και ιδιαιτερότητες που τον καθιστούν μοναδικό. Ο τομέας της ρομποτικής αποδεικνύει ξανά και ξανά τη χρησιμότητα του μέσα από την προοδευτική του πορεία και τη σημαντικότητα της συνεισφοράς του στη συνεχώς εξελισσόμενη καθημερινότητα. Αν μπορούσαμε να αναφερθούμε σε κάποια 'διαφορά' του κλάδου της ρομποτικής από τους υπόλοιπους, ίσως θα άξιζε να σταθούμε στην πολυδιάστατη μορφή του που κατά την εξέλιξη του στον χρόνο ώθησε διαφορετικούς κλάδους να ενωθούν και να λειτουργήσουν ως χώρος ανάπτυξης, εξέλιξης και σύνθεσης ερευνητικών ερωτημάτων και βιομηχανικών λύσεων. Χαρακτηριστικό του κλάδου πλέον αποτελεί η πολυπρόσωπη σύσταση ιδεών με σημαντική συμμετοχή από άλλους κλάδους, όχι σπάνια από κλάδους διαφορετικών επιστημών, για την περαιτέρω γένεση συμπερασμάτων, στατιστικών δοκιμών, καλλιτεχνικών δημιουργιών και πολλών άλλων διαδικασιών.

Παράλληλα η ρομποτική με την σειρά της δέχεται επιρροές από διάφορους κλάδους, στην ουσία πρόκειται για μια διαδικασία που ενισχύει το επιστημονικό της ενδιαφέρον και ιεραρχεί έμμεσα ή άμεσα το επίπεδο σημαντικότητας των διαφόρων ερευνητικών φορέων με ιδιαίτερη κατάληξη την εύρεση λύσεων σε προβλήματα της καθημερινότητας. Ως κλάδος έχει ως βασικούς άξονες τη συνεχή πρόοδο, την εξέλιξη των ιδεών, την εύρεση λύσεων καθώς και τον συστηματικό τρόπο διακλάδωσης πληροφοριών σε πολλαπλές πτυχές της κοινωνίας μας αλλά και της ζωής μας ευρύτερα. Νομίζω ότι εύκολα καταλήγει κανείς στον λόγο για τον οποίο θα επέλεγε κάποιος να ασχοληθεί με τον συγκεκριμένο κλάδο.

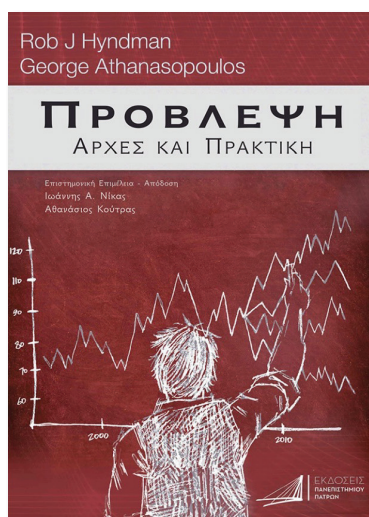
Υπάρχει κάποιος άλλος διαγωνισμός που θα θέλατε να λάβετε μέρος;

Στόχοι μας από εδώ και πέρα είναι κάποιοι διαγωνισμοί που έρχονται τους επόμενους μήνες και συγκεκριμένα την άνοιξη και το καλοκαίρι ενώ έχουμε ήδη θέσει κάποιους στόχους για την επόμενη σεζόν στην οποία ευελπιστούμε να έχουμε τον ανάλογο προϋπολογισμό ώστε να στείλουμε αποστολή σε διαγωνισμό με ακόμη μεγαλύτερο αντίκτυπο. Βάζουμε στόχο για το καλύτερο δυνατό που μπορούμε, δουλεύουμε για μια καλύτερη ακόμα εμφάνιση στους ερχόμενους διαγωνισμούς και ευελπιστούμε ότι το ταβάνι πηγαίνει όλο και ψηλότερα. Προτεραιότητά μας το επόμενο χρονικό διάστημα είναι η σκληρή και εντατική δουλειά, η ενεργή συμμετοχή μας στα κοινωνικά δίκτυα και η οργάνωση των ενεργών μας πρότζεκτς για να συνεχίσουμε να θέτουμε υψηλούς στόχους και να παίρνουμε ρεαλιστικές προκρίσεις. Στο πλαίσιο των ρεαλιστικών μας απαιτήσεων είναι και η επανασχεδίαση των μεθόδων μεταλαμπάδευσης της γνώσης που έχουμε αποκτήσει, ανοίγοντας το καινούργιο σύστημα θέσεων όπου άτομα που ενδιαφέρονται να γίνουν μέλη μας θα μπορούν να κάνουν αίτηση στην αντίστοιχη θέση που τους ενδιαφέρει περισσότερο. Τα νέα μας καθώς και ότι άλλο προκύψει μπορεί κάποιος να τα βρει στην ιστοσελίδα μας: <https://robotics-club.upatras.gr>.

Τι θα συμβουλευάτε έναν φοιτητή/-τρια που θέλει να εξερευνήσει τον κόσμο της ρομποτικής;

Υπάρχουν πολλαπλές προσεγγίσεις με τις οποίες κάποιος φοιτητής/-τρια θα μπορούσε να γευτεί, να ανακαλύψει και να εισαχθεί στον χώρο της ρομποτικής. Οι περισσότεροι από αυτούς τους τρόπους προϋποθέτουν και μια σχετική υποβοήθηση από τον κοινωνικό του περίγυρο, καθώς και τις ευκαιρίες που του δίνονται από το σύστημα έρευνας και βιομηχανίας στον τόπο που μένει. Για αυτόν τον λόγο θεωρούμε ότι η ενεργή συμμετοχή καθώς και συστηματική εμφάνιση των αντίστοιχων φορέων και επιχειρήσεων που ασχολούνται με τον κλάδο είναι εκπληκτικά σημαντική. Εξίσου σημαντική και η συνεχής αναζήτηση του κλάδου από τον ενδιαφερόμενο σε διάφορα μέσα ώστε να βρίσκεται συνέχεια σε τριβή με τον κλάδο καθώς και να ενημερώνεται για τις τελευταίες αλλαγές. Με έναν συνδυασμό αυτών των δύο μεθόδων μπορεί κάποιος να δημιουργήσει μια διαίσθηση που θα του επιτρέψει να κατευθυνθεί καλύτερα μέσα στον κλάδο. Σε επόμενη φάση, είναι σημαντικό να χρησιμοποιήσει τις ευκαιρίες που δίνονται στα προπτυχιακά χρόνια των σπουδών, να γίνει συνδρομητής/-τρια στα αντίστοιχα περιοδικά και να συμμετέχει σε συνέδρια που επιδεικνύουν την αφρόκρεμα της ρομποτικής έρευνας, να επιδιώξει να έρθει σε επαφή με τους αντίστοιχους καθηγητές του κλάδου από όλες τις πολυτεχνικές σχολές και να επιλέξει τα αντίστοιχα μαθήματα που τον αφορούν. Τέλος, μια αναζήτηση στο διαδίκτυο είναι αρκετή για να συνειδητοποιήσει κανείς πως υπάρχει ένας υπερμεγέθης όγκος πληροφοριών, οδηγιών, βιβλίων και διαδραστικών μεθόδων που θα του επιτρέψει να έρθει σε επαφή με τον κλάδο της ρομποτικής σε ένα φάσμα θεωρητικής διαδικασίας και πρακτικής εφαρμογής, θα ανοίξει τους ορίζοντες του με το σωστό λεξιλόγιο και θα ενισχύσει κατά βάση το πάθος του με τον κλάδο.

ROB J. HYNDMAN, GEORGE ATHANASOPOULOS, ΠΡΟΒΛΕΨΗ: ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Επιστημονική επιμέλεια – απόδοση: Ιωάννης Α. Νίκας, Αθανάσιος Κούτρας
Πρώτη έκδοση: Ιανουάριος 2023, σ. 424, ISBN: 978-960-530-183-5, τιμή: 28,50 ευρώ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΑΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΙΚΑΣ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Ακούγοντας κανείς τη λέξη «πρόβλεψη» συνειρμικά ο νους του πηγαίνει στον «αυριανό καιρό» και τα ειδικά δελτία για την ενημέρωση των πολιτών και των αγροτών. Κι όμως, το θέμα των επιχειρηματικών προβλέψεων είναι, σχεδόν, το ίδιο πράγμα. Με τον ίδιο τρόπο που μια μετεωρολογική υπηρεσία χρησιμοποιεί δεδομένα για να προσδιορίσει τις μελλοντικές μετεωρολογικές συνθήκες, έτσι και η επιχειρηματική πρόβλεψη χρησιμοποιεί ιστορικά δεδομένα για να κάνει τεκμηριωμένες εκτιμήσεις σχετικά με την κατεύθυνση των μελλοντικών τάσεων.

Η πρόβλεψη είναι απαραίτητη σε πολλές περιπτώσεις. Η απόφαση κατασκευής μιας μονάδας παραγωγής ενέργειας μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια απαιτεί πρόβλεψη της μελλοντικής ζήτησης. Ο χρονοπρογραμματισμός του προσωπικού σε ένα τηλεφωνικό κέντρο για την επόμενη εβδομάδα απαιτεί την πρόβλεψη του όγκου των κλήσεων που θα δεχθεί αυτό, εκείνο το διάστημα. Η δημιουργία μιας αποθήκης απαιτεί πρόβλεψη για το τι θα χρειαστεί να αποθηκευτεί σε αυτή. Η δρομολόγηση της τηλεπικοινωνιακής κίνησης στα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα απαιτεί την πρόβλεψη της κίνησης λίγα λεπτά πριν αυτή εμφανιστεί. Ανεξάρτητα από τις περιστάσεις ή τους χρονικούς ορίζοντες, η πρόβλεψη είναι σημαντική βοήθεια για αποτελεσματικό και αποδοτικό σχεδιασμό.

Οι επιχειρήσεις, λοιπόν, δεν λειτουργούν αυθόρμητα, μα ούτε και επινοούν όλες εκείνες τις αποφάσεις που απαιτούνται σε καθημερινή βάση. Ιδανικά, κάθε απόφαση που λαμβάνουν, κάθε προϋπολογισμός που καταρτίζουν, κάθε πελάτης με τον οποίο επιθυμούν να συνεργαστούν, βασίζεται σε τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία χάρη στην πρόβλεψη. Βέβαια, μπορεί να μην είναι πάντα σωστή. Η ιστορία έχει δείξει ότι, πράγματι, οι επιχειρήσεις έχουν πάρει μερικές εντυπωσιακά κακές αποφάσεις όλα αυτά τα χρόνια. Αλλά η πρόβλεψη δίνει σε αυτές τις καλύτερες δυνατές πιθανότητες να προσεγγίσουν ορθά το ακριβές άμεσο αλλά και το απώτερο μέλλον. Και όταν ο αντικειμενικός σκοπός είναι η αναζήτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, τότε μια καλή πρόβλεψη μπορεί να κάνει όλη τη διαφορά. Είναι μόνο το «μέλλον» αυτό που έχει σημασία; Οι επιχειρηματικές προβλέψεις, εκτός των άλλων, αφορούν στη βελτιστοποίηση των διαθέσιμων επιχειρηματικών πόρων. Μια επιχείρηση μπορεί να διαθέτει πληθώρα πόρων, η ταυτόχρονη βελτιστοποίηση όλων αυτών όμως είναι αυτή που θα της προσφέρει το απαιτούμενο πλεονέκτημα για την ώθηση της απόδοσης της.

Το βιβλίο *Πρόβλεψη: Αρχές και Πρακτική* έχει ως στόχο να παρέχει μια εμπειριστατωμένη εισαγωγή στις μεθόδους πρόβλεψης και να παρουσιάσει στους αναγνώστες του χρήσιμες πληροφορίες για κάθε μια από αυτές με σκοπό την εύλογη χρήση τους. Το βιβλίο δεν αποτελεί ένα αυστηρό σύγγραμμα όπου παρουσιάζονται διεξοδικά όλες οι θεωρητικές λεπτομέρειες κάθε μεθόδου, ωστόσο οι βιβλιογραφικές αναφορές στο τέλος κάθε κεφαλαίου καλύπτουν πολλές από αυτές.

Το βιβλίο είναι γραμμένο κυρίως για τρία είδη ακροατηρίων: Πρώτα για όλους εκείνους που πραγματοποιούν προβλέψεις στις επιχειρήσεις τους και μπορεί να μην είχαν οποιαδήποτε σχετική τυπική εκπαίδευση στο αντικείμενο των προβλέψεων. Οι άλλες δύο κατηγορίες αφορούν στους προπτυχιακούς φοιτητές που σπουδάζουν (κυρίως, αλλά όχι μόνο) διοίκηση επιχειρήσεων, καθώς και στους μεταπτυχιακούς φοιτητές που ειδικεύονται στη διοίκηση επιχειρήσεων (MBA) και μελετούν, ειδικότερα, το αντικείμενο των προβλέψεων. Για τον λόγο αυτό η πλειονότητα των κεφαλαίων απαιτεί από τους αναγνώστες να είναι εξοικειωμένοι μόνο με τις εισαγωγικές έννοιες στατιστικής και τις βασικές έννοιες της άλγεβρας γυμνασίου-λυκείου. Όπου απαιτείται η γνώση ανώτερων μαθηματικών, όπως η άλγεβρα πινάκων, αυτό επισημαίνεται.

Για τους ανήσυχους αναγνώστες προτείνονται επιπλέον βιβλία και εγχειρίδια που παρέχουν μια πιο προχωρημένη ή λεπτομερή αντιμετώπιση των θεμάτων που περιγράφονται στο βιβλίο. Επίσης, για τα πιο σύγχρονα θέματα του βιβλίου, όπου δεν υπάρχει διαθέσιμο κατάλληλο εγχειρίδιο, προτείνονται άρθρα επιστημονικών περιοδικών που παρέχουν περισσότερες πληροφορίες.

Η πραγματική δύναμη όμως του βιβλίου και η διαφοροποίησή του από τα υπόλοιπα διαθέσιμα που πραγματεύονται το ίδιο αντικείμενο είναι η ύπαρξη δεκάδων παραδειγμάτων με πραγματικά δεδομένα από τη συμβουλευτική πρακτική εμπειρία των συγγραφέων, δύο από τους πιο έμπειρους επιστήμονες του χώρου, του Rob Hyndman και του George Athanasopoulos. Οι συγγραφείς έχουν συνεργαστεί με εκατοντάδες επιχειρήσεις και οργανισμούς σε ζητήματα πρόβλεψης για πολλά χρόνια, και αυτή η εμπειρία τους έχει συμβάλει άμεσα στην ανάπτυξη πολλών παραδειγμάτων του βιβλίου, καθώς επίσης και στη διαμόρφωση της γενικότερης φιλοσοφίας τους για τις προβλέψεις. Ο στόχος τους είναι να βοηθήσουν τους αναγνώστες να αποκτήσουν την ικανότητα να εφαρμόζουν προβλέψεις σε πρακτικά προβλήματα. Προς αυτή την κατεύθυνση χρησιμοποιούν τη γλώσσα προγραμματισμού R για την υλοποίηση όλων των προβλημάτων του βιβλίου. Η R αποτελεί ένα εξαιρετικά ισχυρό λογισμικό, είναι δωρεάν διαθέσιμη γλώσσα προγραμματισμού, λειτουργεί σχεδόν σε κάθε λειτουργικό σύστημα, ενώ αποτελεί ένα θαυμάσιο εργαλείο για όλες τις στατιστικές αναλύσεις, και όχι μόνο για τις προβλέψεις. Επιπλέον, έχουν δώσει έμφαση σε μεθόδους γραφικής απεικόνισης, περισσότερο από ό,τι δίνουν οι περισσότεροι προγνώστες. Χρησιμοποιούν γραφήματα για να διερευνηθούν τα δεδομένα, να αναλυθεί η εγκυρότητα των μοντέλων που επιλέχθηκαν και να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα των προβλέψεων.

Το βιβλίο *Πρόβλεψη: Αρχές και Πρακτική* αποτελεί ένα σύγχρονο βιβλίο που καλύπτει τόσο το θεωρητικό υπόβαθρο όσο και το κομμάτι της υλοποίησης στο επιστημονικό πεδίο των προβλέψεων, έχοντας σημαντική παρουσία σε πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού τα τελευταία χρόνια. Η επιμελημένη μετάφραση και απόδοση του στην ελληνική γλώσσα είναι βέβαιο ότι προσφέρει στην ελληνική βιβλιογραφία ένα ισχυρό εργαλείο τόσο για τους ανθρώπους των επιχειρήσεων όσο και την ακαδημαϊκή κοινότητα στην Ελλάδα.

Ο Rob J Hyndman είναι Καθηγητής Στατιστικής του Τμήματος Econometrics and Business Statistics στο Monash University, στην Αυστραλία. Από το 2005-2018 είχε διατελέσει Editor-in-Chief στο περιοδικό *International Journal of Forecasting*. Είναι συγγραφέας 6 βιβλίων και περισσότερων από 200 ερευνητικών δημοσιεύσεων, και εκλεγμένος Fellow of the Academy for the Social Sciences στην Αυστραλία. Για περισσότερα από 35 χρόνια, ο Rob διατηρεί θέση συμβούλου σε εκατοντάδες εταιρίες και οργανισμούς στο θεματικό πεδίο της πρόβλεψης. Του έχουν απονεμηθεί βραβεία για την έρευνα, τη διδασκαλία, τη συμβουλευτική και την επίβλεψη φοιτητών.

Ο George Athanasopoulos είναι Καθηγητής, Διευθυντής Εκπαίδευσης και Πρόεδρος του Τμήματος Econometrics and Business Statistics στο Monash University, της Αυστραλίας. Είναι, επίσης, Πρόεδρος του International Institute of Forecasters. Του έχει απονεμηθεί μεγάλος αριθμός βραβείων και διακρίσεων για την έρευνά του και τη διδασκαλία. Είναι μέλος των Editorial Boards των περιοδικών *Journal of Travel Research* και *International Journal of Forecasting*.

Η ΤΥΡΑΝΝΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ: ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗΣ
ΔΑΣΚΑΛΟΣ, MSC

Η τυραννία της αξίας είναι ένα επίκαιρο βιβλίο του Michael, J., Sandel, ¹ καθηγητή πολιτικής φιλοσοφίας στο πανεπιστήμιο του Harvard από τις εκδόσεις «Πόλις» (2022, β' εκδ.), στο οποίο γίνεται διάλογος για την έννοια, το περιεχόμενο και την επίπτωση της «αξίας» στην ανθρώπινη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη ζωή ² και ανάπτυξη, ³ υπό το πρίσμα της εμπειρίας της πανδημίας Covid19. *

ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Εισαγωγή: Η ηθική διάσταση της εισαγωγής στο πανεπιστήμιο – Αναμέτρηση με την αξία. Η υποβοηθούμενη αγορά «δανεικής λάμψης της αξίας» μέσω πανεπιστημιακών πτυχίων με στόχο την «ανοδική κινητικότητα» βαραίνει τους ώμους των νέων ανθρώπων. Τους αναγκάζει «σχεδόν να πιστέψουν ότι η επιτυχία είναι αποκλειστικά δική τους και ότι, αν αποτύχουν, δεν μπορούν να κατηγορήσουν άλλον παρά μόνο τον εαυτό τους».

Κεφ. 1: Κερδισμένοι και χαμένοι. Η πολιτική αξιοποίηση μιας δεξαμενής αρνητικών αισθημάτων, «όπως άγχος, ματαιώση, και δικαιολογημένη αίσθηση αδικίας» που αντιμετωπίζονται από την «τεχνοκρατική ανοιχτή προοδευτική κοινωνία ως «λαϊκιστική διαμαρτυρία κλειστής στενόμευαλης κοινωνίας», είναι πραγματικότητα. Χωρίς να ισχύει αυτονόητα το «You can make it if you try» που απευθύνουν ηγέτες κρατών στους πολίτες, προτιμώντας την εικόνα από την ουσία.

Κεφ 2: Είναι μεγάλη επειδή είναι καλή; Μια σύντομη ηθική ιστορία της αξίας. Στην Αμερική η «αποδοτικότητα» και η «ακριβοδικία» σημασιοδοτούν την αξία. Η ατομική σωτηρία μέσω του προκαθορισμού της ατομικής αξίας, της θείας εύνοιας του πλούτου και της επιρροής, όπως εμφανίζεται σε χριστιανικές συζητήσεις (Πελάγιος 5ος αι. ⁴, Αυγουστίνος, Λούθηρος, Καλβίνος) συνδέεται αναπόσπαστα και τροφοδοτεί την τυραννία της αξίας.

Κεφ 3: Η ρητορική της ανέλιξης. Από το 1990, φοιτητές Πανεπιστημίων (όπως, Harvard, Xiamen) επιχειρηματολογούν πως «η επιτυχία τους οφείλεται στους ίδιους, είναι κάτι που οι ίδιοι έχουν κερδίσει» και ότι «τόσο αυτοί που είναι στην κορυφή, όσο και αυτοί που είναι στον πάτο, είναι άξιοι της θέσης στην οποία βρίσκονται», συμβαδίζοντας με την πολιτική ρητορική ότι «δε θα εγκαταλείψουμε ποτέ όσους, χωρίς δική τους υπαιτιότητα, έχουν ανάγκη τη βοήθειά μας».

Κεφ 4: Προσοντισμός: η τελευταία αποδεκτή προκατάληψη. «Ο αμείλικτος προσοντισμός της εποχής μας, έστρεψε σε Αμερική και Ευρώπη τους ψηφοφόρους της εργατικής τάξης προς λαϊκιστικά και εθνικιστικά κόμματα, βάζοντας το χάσμα ανάμεσα στους πτυχιούχους και στους μη πτυχιούχους και κομματικοποίησε την ανώτατη εκπαίδευση, τον πιο εμβληματικό θεσμό του αξιολογικού σχεδίου». Η τεχνοκρατική στροφή του δημόσιου λόγου (με όρους ελίτ όπως «έξυπνο εναντίον βλακώδους», «έξυπνη εκπαίδευση, ανάπτυξη, οικονομία, εργασία»), φέρνει την τεχνοκρατία σε σύγκρουση με τη δημοκρατία.

Κεφ 5: Η ηθική διάσταση της επιτυχίας. «Οι άνθρωποι ενδιαφέρονται όχι μόνο για το πόσα χρήματα έχουν, αλλά και για το πώς επηρεάζει ο πλούτος ή η φτώχεια τους, το κοινωνικό τους κύρος και την αυτοεκτίμησή τους» Ο εισηγητής (1958) του όρου «αξιοκρατία» M.Young ⁵ προέβλεψε ότι οι ελίτ, θα έχουν αξιοκρατική αλαζονεία, προτίμηση σε τεχνοκρατική ειδίκευση, υποτίμηση στους υποδεέστερους σε προσόντα, διάβρωση του δημόσιου λόγου, αντίληψη κληρονομών της γης.

Κεφ 6: Ο μηχανισμός διαλογής. «Ο μηχανισμός αξιοκρατικής διαλογής επιτελεί το έργο του. Λύση είναι «να ξαναδώσουμε βάρος στη δημόσια ανώτατη εκπαίδευση, να πάψουμε να υποτιμάμε την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση, και να τερματίσουμε την αυστηρή διάκριση, τόσο ως προς τη χρηματοδότηση, όσο και ως προς το κύρος, ανάμεσα στα κολλέγια τετραετούς φοίτησης και στα άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης».

Κεφ 7: Η αναγνώριση της εργασίας. Η αξιοκρατική εποχή με την απολυτοποίηση της αξίας συγκεκριμένων δεξιοτήτων και του κέρδους ως τελικού στόχου, «διαβρώνει την αξιοπρέπεια της εργασίας» τροφοδοτώντας τη δυσπιστία, το φόβο, την αδιαφορία, την ανευθυνότητα και τις επισφάλειες. «Η αξία της συμβολής μας στην κοινωνία με την εργασία μας, εξαρτάται από την ηθική και πολιτική σημασία των σκοπών τους οποίους υπηρετούν οι προσπάθειές μας». Πολύ νωρίτερα ο Αριστοτέλης υποστήριζε «ότι η ανθρώπινη ευημερία εξαρτάται από την εκπλήρωση της φύσης μας μέσα από την καλλιέργεια και άσκηση των δεξιοτήτων μας».

Συμπέρασμα: Η αξία και το κοινό καλό – Πέρα από την ισότητα των ευκαιριών – Δημοκρατία και ταπεινοφροσύνη. «Η απάντηση στην ανισότητα δεν είναι ούτε η ισότητα των ευκαιριών ούτε η κινητικότητα, ούτε η ανέλιξη» ούτε «η μεγιστοποίηση της ευημερίας των καταναλωτών», ούτε το «άθροισμα ατομικών συμφερόντων». «Χρειάζεται καλλιέργεια των κοινωνικών δεσμών και η προσήλωση στα κοινά που απαιτεί η δημοκρατία» καθώς και «μια ισχυρή αίσθηση κοινών συμφερόντων» και «ηθικών δεσμών των πολιτών» που θα ευνοούν την αλληλεγγύη μεταξύ τους. Θα πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι «αυτοί που δεν ανελίσσονται, ευημερούν στη θέση στην οποία βρίσκονται και αισθάνονται μέρος ενός κοινού σχεδίου συμμετέχοντας σε μια ευρέως διαδεδομένη κουλτούρα της μάθησης, συζητώντας και συναποφασίζοντας με τους συμπολίτες τους για τις δημόσιες υποθέσεις». «Η απάντηση στην καταπιεστική ισότητα των αποτελεσμάτων είναι μια ευρεία ισότητα συνθηκών οι οποίες θα καλλιεργήσουν τους κοινωνικούς δεσμούς συμβάλλοντας στην πραγμάτωση της δημοκρατίας. Είναι σημαντικό να δεχθούμε πως το ότι βρεθήκαμε σε μια κοινωνία που εκτιμά το ταλέντο μας, το ότι δεν βρισκόμαστε στη δυσμενέστερη θέση άλλων, δεν είναι κάτι που το αξίζουμε, αντίθετα πρέπει να νιώθουμε ευγνωμοσύνη, απέναντι σε κάποιους άλλους που μας έδωσαν τις ευκαιρίες. Μια τέτοια ταπεινοφροσύνη θα μας βοηθούσε να απομακρυνθούμε από τη σκληρή ηθική της επιτυχίας, η οποία μας κρατά σε απόσταση. Ακριβώς επειδή ξεπερνά την τυραννία της αξίας και υποδεικνύει μία λιγότερη μνησικάκη και πιο γενναιόδωρη δημόσια ζωή».

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Michael, J., Santel, *The Tyranny of Merit- What's Become of the Common Good?*, 2020, εκδ. «ΠΟΛΙΣ», μετ. Μιχάλης Μητσός 2022, 2. Φαίνονται επίκαιροι, οι προβληματισμοί του συγγραφέα για την «αξία», συσχετιζόμενοι με τις συνθήκες που οδήγησαν στο τραγικό σιδηροδρομικό δυστύχημα της 1^{ης}/3/2023 στα Τέμπη, με δεκάδες νεκρούς, κυρίως φοιτητές. 3. Jason Hickel, The London School of Economics and Political Science, *What does degrowth mean? A few points of clarification*, 2020. 4. Αξίζει να σημειωθεί ότι η προσέγγιση της «αξίας» από τους (προ του Βρετανού μοναχού Πελαγίου, 5ος αι.), Πατέρες, Βασίλειο, Χρυσόστομο, Γρηγόριο, (4ος αι.) γίνεται σε πλαίσιο σχέσης και αγάπης. Ο άνθρωπος λαμβάνει αξία στο βαθμό που αναγνωρίζει αξία στους συνανθρώπους του. Διαχειρίζεται με ελεύθερη βούληση και μοιράζεται ευχαριστιακά τα δημόσια και ιδιωτικά αγαθά, για το καλό όλων. Ο εργαζόμενος, εξυψώνεται στην κοινή συνείδηση, ως παράγοντας υλικής ευημερίας και αγαπητικής κοινωνίας. Ο Χρυσόστομος φοβόταν πως κάθε τι που αποθηκευόταν, ήταν κατά κάποιο τρόπο κλεμμένο από τους φτωχούς. Φτώχεια σήμαινε γι' αυτόν στέρηση, ανάγκη, θλίψη και πόνο. (Σχετ.: Κύριλλος Κωστόπουλος, Δρ., Η εργασία ως απαιχμαλωσία από τον εγωκεντρισμό, Γρηγόρη, Αθήνα, 2011 / Γεώργιος Φλορόφσκυ, Θέματα Εκκλησιαστικής ιστορίας, εκδ. Π. Πουρναρά -Θεσ/νίκη, σ. 93-103 / Κ.Δ. Ιακ.5,4 - Θεσ. Β,3.10 / Ιω.5,17- PG 31, 1009C / PG 58,249C / PG 37,670 / PG 28,900C- /PG 31, 1012A. 5. Michael Young, *The Rise of the Meritocracy 1870-2033*, UK, 1958.

* Τιμή για τον υπογράφοντα η φιλοξενία του άρθρου μου στη στήλη «Συνομιλία με την Πάτρα», στο καλαίσθητο και ενδιαφέρον Περιοδικό @UP: Περιοδική Έκδοση του Πανεπιστημίου Πατρών, ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος, σημείου αναφοράς στην Ελλάδα και το Εξωτερικό για σημαντικά διεπιστημονικά επιτεύγματα. Για τη συνεργασία αυτή ευχαριστώ θερμά την κα Κατερίνα Κωστίου, Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών. Το Πανεπιστήμιο ανοίγεται στην Πόλη, η οποία του οφείλει πολλά. (Στη φωτογραφία απεικονίζονται μαθητές της Ε' τάξης τότε, φοιτητές τώρα, σε παρουσίαση Πειραμάτων από την Καθηγήτρια Χημείας, του Πανεπιστημίου Πατρών Χρύσα Καραπαναγιώτη στο 9ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών «Γεώργιος Γλαράκης», κατόπιν πρόσκλησης του Σχολείου).

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΗΜΩΝΙΕΣ: ΜΙΑ ΤΑΙΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΧΑΡΑ ΛΑΓΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Η πρώτη μεγάλου μήκους ταινία της Ασημίνας Προέδρου χαρακτηρίζεται από μια διεισδυτική ματιά στα άδυτα της ελληνικής επαρχίας. Δέκα χρόνια μετά την ανατρεπτική και βαθιά τολμηρή μικρού μήκους ταινία της, *Red Hulk*, η Προέδρου επανέρχεται για να «ταράξει πάλι τα νερά» με ένα ηθογραφικό –με έντονα στοιχεία νατουραλισμού– φιλμ.

Η δράση τοποθετείται το 2015 σε ένα συνοριακό χωριό της Βόρειας Ελλάδας. Μια τριμελής οικογένεια βιοπαλαιστών ζει το προσωπικό της δράμα, καλά κρυμμένο κάτω από τους «μεγάλους σταυρούς» και τους εράνους της τοπικής εκκλησίας. Ο Στέργιος, ο πατέρας (Στάθης Σταμουλακάτος) καταφεύγει σε παράνομες λύσεις, για να μπορέσει να αποπληρώσει τα χρέη του, η Μαρία, η γυναίκα του, (Λένα Ουζουνίδου) βρίσκεται σε ένα μεταίχμιο μεταξύ του αυταρχισμού του άντρα της, της επιβολής του αδερφού της (Πασχάλης Τσαρούχας) και της χριστιανικής της πίστης, ενώ η νεαρή κόρη τους, Αναστασία, (Ευγενία Λάβδα) χαράσσει το δικό της δρόμο, προσπαθώντας να χειραφετηθεί και να αποστασιοποιηθεί από τα οικογενειακά δεδομένα. Η κακιά στιγμή, ωστόσο, δεν θα αργήσει να έρθει.

Στην ταινία παρακολουθούμε την πλήρη αποδόμηση της οικογένειας και της νοοτροπίας της επαρχίας που εστιάζει –σχεδόν νομοτελειακά– στις εντυπώσεις και στις αντιδράσεις του κοινωνικού περίγυρου. Η σκηνοθετιδα προσεγγίζει ηθογραφικά τη ζωή στο χωριό, με στοιχεία οξύμωρα και σατιρικά, για να δημιουργήσει τη δική της ποικιλόμορφη και παθογενή ανθρωπογεωγραφία. Η παρουσίαση των ηρώων δεν είναι επιδερμική, λειτουργεί σαν ψυχογράφημα και αποδίδει στον κάθε έναν ξεχωριστά τις ευθύνες που του αναλογούν. Η πρόθεση της δημιουργού και η εστίαση του βλέμματος στο δράμα γίνονται ξεκάθαρα από την εναρκτήρια σκηνή της ταινίας, όταν μια παρέα παιδιών κατά τη διάρκεια μιας γιορτής βρίσκει ένα πτώμα στο ποτάμι. Το πλάνο αυτό προμηνύει τα επερχόμενα τραγικά γεγονότα και ξετυλίγει τον μίτο του ψέματος και της ανθρώπινης υποκρισίας.

Η ταινία θίγει ευαίσθητα κοινωνικά ζητήματα, όπως το μεταναστευτικό, τη θέση της εκκλησίας απέναντι στους πρόσφυγες αλλά και την έννοια του οικογενειακού θεσμού. Η αγνή αγάπη που πρεσβεύει η ορθόδοξη πίστη υποχωρεί μπροστά στα εγκλήματα εναντίον αλλόθρησκων γιατί, όπως αφηγείται η ταινία στο τέλος της, είναι πιο αποδεκτό να μείνει η εκκλησία της ενορίας «αμόλυντη» από τους πρόσφυγες που αργοπεθαίνουν στο κρύο, παρά να αποδεχθεί τις αμαρτίες του ο κάθε ήρωας. Το οξύμωρο του δράματος αποκαλύπτεται στην τελευταία σεκάνς, όπου στη διάρκεια της θρησκευτικής εορτής οι χριστιανοί «διακηρύττουν» ότι «το πιο σημαντικό σε αυτή τη ζωή είναι να τρώμε, να πίνουμε και να γλεντάμε, γιατί, όποιος πάει στον άλλο κόσμο, δεν ξαναγυρνά».

ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΤΑΙΝΙΑ ΤΟΥ GUILLERMO DEL TORO: PINOCCHIO

ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΚΑΛΛΙΒΩΚΑ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ, ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Περιμέναμε πως και πως να κυκλοφορήσει στις ελληνικές (και στις πατρινές!) μεγάλες οθόνες η νέα ταινία του, εκτός όλων των άλλων, παραμυθά Guillermo del Toro. Αρχικά, όσοι πρόλαβαν την είδαν στα σινεμά (μεταξύ των οποίων και η Odeon, Veso Mare), αλλά αργότερα, όσοι δεν είχαν την χαρά αυτή, την παρακολούθησαν στο Netflix, όπου βρίσκεται ακόμα αναρτημένη.

Στη συγκεκριμένη κριτική ο ενθουσιασμός είναι διάχυτος, όχι μόνο επειδή πρόκειται για μια παραγωγή κινουμένων σχεδίων με μηνύματα που απευθύνονται σε κάθε ηλικία (για τα Χριστούγεννα και γενικά), αλλά κυρίως λόγω της συνεργατικής του Del Toro με άτομο ειδικό στην τεχνική «stop motion». Πρόκειται για ιδιαίτερο «στήσιμο» τέτοιου τύπου ταινιών, με χρήση υλικών όπως η πλαστελίνη και αποτέλεσμα που, αν ο καλλιτέχνης έχει ταλέντο, δικαιώνει και τους πιο απαιτητικούς θεατές και στη συγκεκριμένη περίπτωση, είχε. Ως ταλαντούχο, όμως, μπορούμε να περιγράψουμε και τον ίδιο τον σκηνοθέτη, ο οποίος για ακόμα μια φορά, εμπλούτισε ένα κλασικό παραμύθι με στοιχεία δράσης και επικοινωνίας που ταιριάζουν γε-

νικά στο ύφος των ταινιών του. Ήταν ένας από τους λόγους που αναμέναμε καρτερικά ως σινεφίλ να βγει η ταινία, ώστε να αισθανθούμε πως ο συγκεκριμένος σκηνοθέτης, ενώ δεν εμμένει σε ένα είδος ταινιών, κράτα τον χαρακτήρα στα έργα του, που μόλις τα βλέπεις καταλαβαίνεις ποιος τα δημιούργησε χωρίς να έχεις δει την αφίσα ή το IMDb. Ιδιαίτερη μνεία αξίζουν και οι ερμηνευτές των φωνών, η ομάδα χειρισμού και οι μουσικοί. Όσοι συντέλεσαν σε αυτό το ιδιαίτερο αποτέλεσμα κερδίζουν επάξια «παλαμάκια» από μικρούς και μεγάλους!

ΜΕΔΟΥΣΑ: ΜΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ «ΚΡΕΣΕΝΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΩΝ», ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΝΘΕΟΝ

ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΚΑΛΛΙΒΩΚΑ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ, ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

«Κανένας άνθρωπος που υπόκειται βία δεν είναι μόνος» ήταν το μήνυμα της παράστασης Μέδουσα. Αρκετός κόσμος βρέθηκε στο Θέατρο Πάνθεον την Τετάρτη στις 9 Μαρτίου και ώρα 21.00, ώστε να παρακολουθήσει έναν μονόλογο άρτια εκτελεσμένο και σχεδιασμένο σε σχέση με το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας και της συναισθηματικής διαχείρισης.

Όπως δήλωσε και ο Αντιπεριφερειάρχης Αχαΐας, κος Μπονάνος, που ήταν ανάμεσα στους παρευρισκόμενους, «πρόκειται για ένα κοινωνικό ζήτημα που αφορά όλη την συλλογικότητα» και η εκπρόσωπος του οργανισμού ΚΕΘΙ συμπλήρωσε πως «είναι ένα θέμα για το οποίο μπορεί κάθε γυναίκα και κάθε άτομο να μιλήσει».

Δεν ήταν τυχαίο που η παράσταση υλοποιήθηκε την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, αρχικά, καθότι η πλοκή σχετιζόταν με την ιστορία μιας νέας γυναίκας, επιπλέον, λόγω της ανάδειξης των τρόπων που μια γυναίκα βιώνει κακοποίηση, είτε πρόκειται για σωματική, είτε για συναισθηματική, είτε για οικονομική ή και για οποιοδήποτε άλλο είδος βίας. Από τους ομιλητές αλλά και από την ίδια την παράσταση κατέστη σαφές πως μπορεί το θέμα αυτό να ακουστεί και να βρεθεί λύση σε κοινωνικό και σε ανθρωπινό επίπεδο.

Η υπόθεση είχε να κάνει με το πώς μια νέα γυναίκα βίωσε και προσπάθησε να διαχειριστεί το τραύμα που της προκάλεσε η επίθεση κοντινού της προσώπου. Η ερμηνεία της πρωταγωνίστριας ήταν εξαιρετική και, σε συνδυασμό με τον φωτισμό, την ευρύτερη σκηνοθεσία, τη μουσική (παγκοσμίου εύρους) και τη διάχυτη εκφραστικότητα, δικαίωσε όχι μόνο τους υποστηρικτές και τις υποστηρίκτριες του σεβασμού και της ενσυναίσθησης, αλλά και τους λάτρεις της μυθολογίας. Μέσα από την αξιοποίηση συμβολικών και εκφραστικών μέσων παρουσιάστηκε το πώς τελικά η νέα κοπέλα ήταν μια σύγχρονη Μέδουσα που αδικήθηκε και αναζητούσε εκδίκηση. Όλα αυτά μέχρι τη διαδικασία της λύτρωσης και της απελευθέρωσης.

Αγαπημένη σκηνή: Η έκφραση της ηρωίδας όταν εμμέσως (πλην σαφώς) μεταμορφώθηκε πράγματι σε Μέδουσα, μέσα σε ένα κρεσέντο χρυσού φωτός και αισθήματος απογοήτευσης και οργής. Υπήρχαν όμως σκηνές για κάθε θεατή να διαλέξει, διεργασία δύσκολη, καθώς η παράσταση αυτή, στο σύνολό της ήταν μοναδική. Το εντυπωσιακό ήταν πως δεν χρειάστηκαν πολλά, τουλάχιστον όχι στα μάτια των θεατών. Λιτό και καλοφτιαγμένο σκηνικό, φώτα που ταιριάζουν με τα συναισθήματα και το ταλέντο της πρωταγωνίστριας - που δεν δίστασε στιγμή να εκφράσει τα συναισθήματα της ηρωίδας, ακόμα και αν είχε την ευθύνη της αφήγησης στο σύνολό της, ανέδειξαν τη σοβαρότητα του ζητήματος. Ακούμε για «μονόλογο» και συνήθως φανταζόμαστε κάτι το μονοδιάστατο, χάριν απουσίας διάδρασης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως, αυτό ήταν μια πρόκληση που ξεπεράστηκε κατά πολύ και έδωσε στους θεατές το δώρο της ποιότητας, του προβληματισμού και της διάθεσης για κινητοποίηση και διάλογο.

Η καλύτερη παράσταση για φέτος μέχρι ώρας, τουλάχιστον στα δικά μου μάτια.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ: 24ωρη τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 κατά της βίας υπέρ των γυναικών της ΓΓΠΦ και Τμήμα Εθελοντισμού και Πολιτικής Ισότητας των Φύλων του Δήμου Πατρέων τηλ.2610240859.

20 ΧΡΟΝΙΑ UPFM – ΕΝΑΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ UP FM

Το 2002 το Πανεπιστήμιο, με Πρύτανη τον καθηγητή κ. Νικόλαο Ζούμπο, αποφάσισε να προχωρήσει στη δημιουργία του ραδιοφωνικού σταθμού με την επωνυμία «Διάυλος Πανεπιστημίου Πατρών UP FM». Ο Ραδιοφωνικός Σταθμός του Πανεπιστημίου Πατρών – UPFM εξέπεμψε για πρώτη φορά στις 10 Ιουνίου 2003 και φέτος κλείνει 20 χρόνια δημιουργικής και δυναμικής παρουσίας τόσο στα ερτζιανά, όσο και σε διάφορες πολιτιστικές, επιστημονικές και κοινωνικές δράσεις. Πλαισιώνεται με μία από τις πιο ζωντανές πολιτιστικές ομάδες του Πανε-

πιστημίου Πατρών, αφού αριθμεί πάνω από 70 ενεργά μέλη της Πανεπιστημιακής κοινότητας, τα οποία ανανεώνονται κάθε χρόνο, με αποτέλεσμα όλα αυτά τα χρόνια να έχουν εθελοντική συμμετοχή εκατοντάδες μουσικοί παραγωγοί. Ο UPFM μέσα από τις ποιοτικές μουσικές εκπομπές του, τις εκπομπές λόγου για επιστημονικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά, πολιτιστικά θέματα, αλλά και τις ζωντανές μεταδόσεις του σπουδαίων επιστημονικών, κοινωνικών και πολιτιστικών γεγονότων, προβάλλει το Πανεπιστήμιο στην τοπική κοινωνία, αλλά και όπου αλλού φτάνει η φωνή του μέσα από το διαδίκτυο (upfm.upatras.gr).

Ο UPFM είναι βραβευμένος Πανεπιστημιακός Ραδιοφωνικός Σταθμός τόσο από την College Radio Foundation (USA) όσο και από άλλες ραδιοφωνικές μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις, σε αναγνώριση του έργου του όλα αυτά τα χρόνια λειτουργίας του εντός και εκτός συνόρων και συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Πανεπιστημιακών Ραδιοφωνικών Σταθμών Europhonica.

Στο πλαίσιο του εορτασμού των 20 χρόνων λειτουργίας του η πολιτιστική ομάδα του UPFM έχει προγραμματίσει τις εξής εκδηλώσεις:

1. **Σάββατο 29 και Κυριακή 30 Απριλίου 2023**, με πρωτοβουλία του UPFM, σε συν-διοργάνωση με το ΕΑΠ (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο) και με τη συνεργασία και την οικονομική στήριξη του Ιδρύματος Ιωάννης & Ευτέρπη Τοπάλη, θα πραγματοποιηθεί διήμερο συνέδριο στο Πανεπιστήμιο Πατρών με συμμετοχή Ελληνικών Πανεπιστημιακών Ραδιοφωνικών Σταθμών με θέμα το Πανεπιστημιακό Ραδιόφωνο και οι προοπτικές του. Στην εκδήλωση είναι προσκεκλημένοι άνθρωποι του ραδιοφώνου τόσο της κρατικής όσο και της ιδιωτικής ραδιοφωνίας για να μιλήσουν για ένα από τα δημοφιλέστερα ΜΜΕ.

2. **Σάββατο 6 Μαΐου 2023**, μουσική εκδήλωση στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου μας με τους τραγουδοποιούς Γιώργος Ζερβάκης, Παντελής Κυραμαργιός και Αργύρης Λούλατζης (7μελής ομάδα μουσικών) με έντεχνη και παραδοσιακή Ελληνική μουσική. Στην εκδήλωση συμμετέχουν Σχολεία της Πάτρας, χορευτικές ομάδες του Πανεπιστημίου Πατρών αλλά και τοπικοί χορευτικοί σύλλογοι.

3. **Παρασκευή 2 Ιουνίου 2023**, ημερήσιο μουσικό Φεστιβάλ στον αίθριο χώρο του Σκαγιοπούλειου. Η εκδήλωση αυτή θα περιλαμβάνει ποπ, ροκ και εναλλακτική μουσική με Ελληνικό και ξένο στίχο από τοπικές μπάντες για την προώθηση της μουσικής σκηνής της Πάτρας, καθώς και ονόματα πανελλαδικής εμβέλειας με σκοπό την προώθηση ποιοτικής μουσικής.

Όλες οι παραπάνω εκδηλώσεις πραγματοποιούνται με δωρεάν είσοδο.

Στα 20 χρόνια λειτουργίας του Ραδιοφωνικού Σταθμού η μεγάλη προσπάθεια, το μεγάλο στοίχημα όλων των μελών της ομάδας, ήταν και είναι να δημιουργήσουμε όχι ακόμα άλλο ένα ραδιοφωνικό σταθμό αλλά έναν ΑΛΛΟ, έναν ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ ραδιοφωνικό σταθμό.

Το υπέροχο μουσικό ταξίδι συνεχίζεται...

Το διήγημα με τίτλο «Έρως εσταυρωμένος» του Γρηγόριου Ξενόπουλου δημοσιεύτηκε, πρώτη φορά, στο περιοδικό Παναθήναια το 1901. «Το διήγημα “Έρως Εσταυρωμένος”, που το δραματοποίησα ύστερα με τον τίτλο “Στέλλα Βιολάντη”, είναι μια έμπνευση του 1901», εξηγεί, αργότερα, ο Ξενόπουλος στην αυτοβιογραφία του. Προσθέτει, επίσης, πως τα υλικά της ιστορίας, η άρνηση, δηλαδή, μιας γυναίκας να παντρευτεί κάποιον που δεν θέλει, επειδή αγαπούσε άλλον, καθώς και ο τραγικός θάνατός της, είχαν τη βάση τους σε πραγματικά περιστατικά οικογενειακής καταπίεσης νεαρών κοριτσιών, στη Ζάκυνθο αλλά και στην Πάτρα. Η «Στέλλα Βιολάντη», θυμάται ο Ξενόπουλος, «έκανε τόση εντύπωση όταν πρωτοδημοσιεύθηκε στα “Παναθήναια”, ώστε ο Παλαμάς να αφιερώσει ποίημα στην ηρωίδα -αυτό που έβαλα για πρόλογο στο δράμα- κι ο Βλάσης Γαβριηλίδης να γράψει κύριο άρθρο στην “Ακρόπολι” του -άλλοι καιροί, άλλα ήθη- με τον τίτλο “Στέλλα Βιολάντη”». Το γνωστό ποίημα του Παλαμά περιλήφθηκε στη συλλογή Η Πολιτεία και η μοναξιά (1912) :

Ψυχή του θρήνου,
του μαρτυρίου και της θυσίας,
Στέλλα Βιολάντη!
[...]
Επέταξε η ψυχή σου
Μες από την ανήμερη τη φυλακή σου,
για να ομορφύνει κάποια κόλαση
Ιστορισμένη
από κανένα Δάντη,
Στέλλα Βιολάντη!

Θεωρείο στο «Θέατρο Απόλλων» της Πάτρας, (αρχές του 20ού αι.)

Απ' ό,τι φαίνεται το χειρόγραφο αυτής της θεατρικής διασκευής, που αναφέρει ο Ξενόπουλος, έχει τη δική του ενδιαφέρουσα ιστορία. Το φθινόπωρο του 1908, ο θεατρικός θίασος της Κυβέλης Αδριανού ξεκίνησε μια μεγάλη περιοδεία. Οι παραστάσεις ξεκίνησαν από την Πάτρα («Θέατρο Απόλλων») και συνεχίστηκαν στη Ζάκυνθο. Η επιλογή της Ζακύνθου ήταν σκόπιμη, καθώς η Κυβέλη ήθελε να αναδείξει συμβολικά τη συνεργασία με τον νέο θεατρικό συνεργάτη της, τον ζακυνθινό συγγραφέα Γρηγόριο Ξενόπουλο. Αυτός, άλλωστε, το καλοκαίρι του 1908, της είχε προσφέρει μια μεγάλη θεατρική επιτυχία, γραμμένη, ειδικά, για γυναικείο πρωταγωνιστικό ρόλο· ή, μάλλον για τον δικό της πρωταγωνιστικό ρόλο: την εξίσου ζακυνθινή «Φωτεινή Σάντρη». Καταλαβαίνοντας, ωστόσο, ότι η «Στέλλα Βιολάντη» θα γίνει μεγάλη επιτυχία, η Κυβέλη επέστρεψε στην Πάτρα και, τον Ιανουάριο του 1909 (9/1/1909), ανέβασε σε πρώτη πανελλήνια πρεμιέρα το νέο έργο του Ξενόπουλου, στο «Θέατρο Απόλλων». Η Κυβέλη προσπάθησε να «καπαρώσει» το ρόλο, επειδή, απ' ό,τι φαίνεται, είχε ήδη στα χέρια της το χειρόγραφο της διασκευής.

Ο Ξενόπουλος που είχε εν τω μεταξύ «τάξει» τον ρόλο στην ανταγωνίστρια της Κυβέλης, τη Μαρίκα Κοτοπούλη, την ειδοποίησε για την πατρινή παράσταση. Η θυμωμένη αντίδραση της Κοτοπούλη ήταν άμεση. Σε επιστολή της από την Πόλη προς στον Γρηγόριο Ξενόπουλο, (27/1/1909)¹ γράφει :

Αγαπητέ κ. Ξενόπουλε,

Μόλις έφτασα προχτές από τη Βιέννη, που πήγα για λίγες μέρες, και ερχόμουν με το σκοπό να παίζουμε τη Στέλλα, όταν λαβαίνω το γράμμα σας, που σάς ορκίζομαι με έκοψε στα δύο. Πώς αφού μου δώσατε το λόγο σας ότι το έργο σας αυτό μόνον εγώ θα το παίζω, το δώσατε να το παίζει και άλλη ηθοποιός, αυτό δεν το καταλαβαίνω διόλου μα διόλου. Μου λέτε ότι σας το ζήτησε για τη Ζάκυνθο, όπου είναι η μητέρα σας. Τότε γιατί να το παίζει στην Πάτρα; Μη νομίζετε ότι είμαι θυμωμένη, όχι. Μόνο λυπημένη είμαι που είχα κάνει τόσα πράγματα, που μπορείτε να τα μάθετε από τους ηθοποιούς. Επρόκειτο μάλιστα να σας στείλουμε τα χρήματα τη Δευτέρα, να έλθετε να το παίζουμε ως τελευταία παράσταση του θιάσου. Και μαθαίνω τώρα από σας πρώτο ότι δεν κρατήσατε το λόγο σας. Και τώρα πια από μένα η Στέλλα Βιολάντη στο εξωτερικό δεν θα παιχθεί ποτέ. Αν όμως θέλετε εμένα, (που δεν το πιστεύω) να παίζω μόνον εγώ στις Αθήνας τη Στέλλα Βιολάντη, θα μου κάμετε ένα χαρτί εις το οποίο θα μου το λέτε. Σας ορκίζομαι ότι είναι πολύ μεγάλη η λύπη μου ακόμα από εκείνο το γράμμα σας. Ποτέ δεν το περίμενα αυτό! Ξέρετε πολύ καλά πόσο δυνατό είναι το έργο σας, ώστε ήταν περιττό να παιχθεί στην Πάτρα πρώτα, ένας ρόλος που είναι για μένα και που δεν ξέρετε τη χαρά μου, πως πρώτη εγώ θα το έπαιζα. Είμαι πολύ λυπημένη, μα πολύ, και περιμένω να μου γράψετε, αν θέλετε μόνον εγώ να το παίζω στις Αθήνας.

ΜΑΡΙΚΑ

Ο Ξενόπουλος υπέγραψε αμέσως το «Συμφωνητικό», που κατοχύρωνε το έργο στη Μαρίκα Κοτοπούλη. Η παράσταση ανέβηκε στις 10 Ιουνίου 1909, στο θέατρο του Χρηστομάνου. Η Κοτοπούλη έλαβε διθυραμβικές κριτικές. Στην αρχή της παράστασης, η ηθοποιός Στέλλα Γαλάτη απήγγειλε το ποίημα του Παλαμά. Τη μουσική για το θεατρικό έργο έγραψε ο νεαρός έφηβος Δημήτρης Μητρόπουλος. Στην αυτοβιογραφία του, ο Ξενόπουλος αποσιωπά διακριτικά την πατρινή παράσταση της Κυβέλης. Η Μαρίκα Κοτοπούλη συνέχισε να ανεβάζει τακτικά την παράσταση, σχεδόν για τριάντα χρόνια, ενώ η Κυβέλη απέκλεισε για πάντα από το ρεπερτόριο της τη «Στέλλα Βιολάντη». Και οι δύο «βεντέτες» ήταν οι κύριες πρωταγωνίστριες των θεατρικών έργων του Γρ. Ξενόπουλου, για πολλές δεκαετίες.

1. Έντυπο πρόγραμμα της ομώνυμης παράστασης του ΔΗΠΕΘΙ, (θεατρική περίοδος, 1996-1997), σ. 24-25.

